

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİM ANABİLİM DALI

BEBEK EĞİTİM VE BAKIM VERENLER İÇİN
KAYNAKLARIN (RIE) LEFKOŞADA HİZMET VEREN
KURUMLARDAKİ KULLANIM AĞIRLIĞI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Güler DENKTAŞ DEDEZADE

Lefkoşa, 2017

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİM ANABİLİM DALI

BEBEK EĞİTİM VE BAKIM VERENLER İÇİN
KAYNAKLARIN (RIE) LEFKOŞADA HİZMET VEREN
KURUMLARDAKİ KULLANIM AĞIRLIĞI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Güler DENKTAŞ DEDEZADE

Danışman: Prof. Dr. Hüseyin UZUNBOYLU

Yrd. Doç. Dr. Ezgi ULU

Lefkoşa, 2017

KABUL ve ONAY SAYFASI

Yakın Doğu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne

Bu çalışma jürimiz tarafından Eğitim Programları ve Öğretim Ana Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

İMZA

Başkan: Doç. Dr. Çiğdem Hürsen

Üye: Prof. Dr. Hüseyin Uzunboylu

Üye: Yard. Doç. Dr. Deniz Özcan

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

.../.../2017

Lefkoşa

Doç. Dr. Fahriye ALTINAY AKSAL
Eğitim Bilimleri Enstitü Müdürü

ETİK BEYANI

Bu tezin tasarımı, hazırlanması, yürütülmesi, araştırmanın yapılması ve bulgularının çözümlenmesinde bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle uyulduğunu, bu çalışmanın doğrudan birincil ürünü olmayan bulguların, verilerin ve materyallerin bilimsel etiğe uygun olarak kaynak gösterildiğini ve alıntı yapılan çalışmalara atfedildiğini beyan ederim.

İmza:

Adı Soyadı: Güler DENKTAŞ DEDEZADE

ÖNSÖZ

Bu araştırmada 0-3 yaş çocuklarına eğitim ve bakım veren yetişkinlere erişilebilir bilgi sağlama, ileride yapılacak gerekli eğitim programlarına ışık tutma ve kaynak oluşturmak amaçlanmaktadır. 0-3 yaş dönemi kritik bir gelişim zamanı olmasına karşın yeterli önem ve ilgiyi almamakta ve bu süreçteki çocuklara yaklaşım şekilleri konusunda yetişkinler yetersiz kalmaktadır. Bireyleri temelden saygı ve anlayış ile yetiştirdiğimiz takdirde sağlıklı bir toplum elde edebiliriz, bunu mümkün kılmak adına bu araştırmada 0-3 yaş eğitimi ve bakım üzerinde durulmuş, yeni yaklaşım şekillerinin özellikleri araştırılmıştır. İlgili alanda çalışmaların niceliğinin ve niteliğinin artmasının toplumun tamamına fayda sağlayacağı düşünülmektedir.

Tez konusunun belirlenmesinden sürecin tamamlanmasına kadar deneyimleri ve bilgisi ile, yardımını ve zamanlı geri dönütlerini esirgemeyen, yoğun çalışma temposu içerisinde her zaman çalışmama vakit ayırmak için özveride bulunan değerli tez danışmanım Prof. Dr. Hüseyin UZUNBOYLU'ya teşekkürü bir borç bilirim.

Tüm teknik konularda ve alan bilgisinde her türlü yardım, anlayış, sabır ve ilgiyi gösteren, değerli zamanından benim için vakit ayıran değerli hocam Dr. Ezgi ULU'ya teşekkür ederim.

Son olarak güvenlerini ve takdirlerini her zaman hissettiren, saygın duruşlarına laik olmayı borç bildiğim değerli ailem Müge DENKTAŞ, Serdar DENKTAŞ'a ve Nil PEKTAŞ'a, aile olmanın sorumluluğunu ve güzelliklerini paylaştığım eşim Halit DEDEZADE'ye anlayış, sabır ve inancından dolayı teşekkür ederim.

Güler DENKTAŞ DEDEZADE

ÖZ

BEBEK EĞİTİM VE BAKIM VERENLER İÇİN KAYNAKLARIN (RIE) LEFKOŞADA HİZMET VEREN KURUMLARDAKİ KULLANIM AĞIRLIĞI

DEDEZADE, DENKTAŞ, Güler

Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Hüseyin UZUNBOYLU

Yrd. Doç. Dr. Ezgi ULU

2017

Bu araştırma Bebek eğitim ve Bakım verenler için Kaynaklar (BEBK) yaklaşımının Lefkoşa’da eğitim ve bakım verenler için kullanım ağırlığını ölçme amaçlı planlanmıştır. Bu araştırmada BEBK yaklaşımının kullanım ağırlığını ölçme amaçlı nicel araştırma yöntemlerinden tarama modeli kullanılmıştır. Çalışmanın örneklemini Lefkoşa bölgesinde hizmet vermekte olan kurumlarda 0-3 yaş çocuklara eğitim ve bakım veren 25 yetişkindir.

Araştırmanın verileri araştırmacı tarafından geliştirilen BEBK kullanım ağırlı ölçme anketi ile toplanmıştır. Veriler Statistical Package for Social Science (SPSS) 24.0 istatistiksel veri analizi paket programı aracılığı ile çözümlenmiştir. Araştırmada elde edilen veriler grafiksel olarak çözümlenmiştir. Çalışmanın örnekleminin tanıtıcı özellikleri frekans analizi kullanılarak saptanmış, frekans dağılım tabloları ile gösterilmiştir.

Araştırmanın bulgularında katılımcıların BEBK ilkelerinin çoğunlukla bilinçli olarak diğer üç önde gelen çocuk yetiştirme yaklaşımına kıyasla ağırlıklı olarak kullandığı saptanmıştır. Her ilke için sorulan iki soruda alınan yanıtlara göre Temel Güven ve Saygı ilkesi, Kesintisiz Oyun ilkesi, Etkin katılım ilkesi ve Tutarlılık ilkesinin önde gelen diğer üç çocuk yetiştirme yaklaşımlarına oranla daha ağırlıklı kullanıldığı tespit edilmiştir. Duyarlı Gözlem ilkesi, Çevre ve Keşfetme Özgürlüğü ilkesinin diğer üç çocuk yetiştirme yaklaşımlarına oranla daha az ağırlıklı kullanıldığı tespit edilmiştir.

Anahtar kelimeler: *Bebek Eğitim ve Bakım verenler için Kaynaklar, İlke, 0-3 yaş yetiştirme yaklaşımı.*

ABSTRACT**PREDOMINANCE OF THE USAGE OF RESOURCES FOR INFANT
EDUCARERS (RIE) BY INSTITUTIONS IN NICOSIA**

DEDEZADE, DENKTAŞ, Güler

Department of Educational Programs and Instruction

Thesis Supervisor: Prof. Dr. Hüseyin UZUNBOYLU

Asst. Prof. Dr. Ezgi ULU

2017

This research is planned to measure the predominance of the usage of Resources For Infant Educators (RIE) approach for the education and care providers in Nicosia.

Screening model of the quantitative research methods has been used in this research for the purpose of measuring the predominance of the RIE approach.

Paradigms are 25 adults who work at the institutions in Nicosia that give education and caring services for children between the ages of 0-3.

The data of the research has been collected by `the predominance of the usage of RIE approach survey` which is developed by the researcher. The data is analysed by the statistical analysis software package which is called Statistical Package for Social Science (SPSS). The data obtained during the research is analysed graphically. Introductory features of the paradigms of the study is determined by using the frequency analysis and shown by the frequency tables.

In the findings of the research it is determined that the participants mostly use the principles of RIE approach unconsciously when compared to other three leading child caring approaches. According to the answers of the two questions per a principle, it has been identified that the Basic Trust and Respect principle, Uninterrupted Play Principle, Active Participation Principle, Consistency Principle are being applied dominantly compared to other three leading child caring approaches. Sensitive Observation Principle, Environment and Freedom to Explore Principle are not being applied dominantly compared to other three leading child caring approaches.

Keywords; Resources for Infant Educators, Principle, caring approach for ages 0-3 year olds.

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY SAYFASI.....	ii
ETİK BEYANI.....	iii
ÖNSÖZ.....	iv
ÖZ.....	v
ABSTRACT.....	vi
İÇİNDEKİLER.....	viii
TABLolar DİZİNİ.....	ix
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	x

BÖLÜM I GİRİŞ..... 1

1.1. Problem Durumu.....	3
1.1.1. Problem Cümlesi.....	5
1.1.2. Alt Problemler.....	5
1.2. Araştırmanın Amacı.....	6
1.3. Araştırmanın Önemi.....	6
1.4. Sınırlılıklar	7
1.5. Varsayımlar	7
1.6. Tanımlar	7
1.7. Kısaltmalar	8

BÖLÜM II KURAMSAL ÇERÇEVE ve İLGİLİ ARAŞTIRMALAR..... 9

2.1. Eğitim Programları.....	9
2.2. Bebek Yetiştirme Yaklaşımları.....	9
2.3. Bebek Eğitim ve Bakım Verenler için Kaynaklar (BEBK - RIE)	13
2.4. BEBK İlkeleri.....	16

2.4.1. Temel güven ve saygı	16
2.4.2. Kesintisiz oyun.....	18
2.4.3. Etkin katılım.....	19
2.4.4. Çevre ve keşfetme özgürlüğü	20
2.4.5. Tutarlılık	22
2.4.6. Duyarlı gözlem	23
BÖLÜM III YÖNTEM.....	25
3.1. Araştırmanın Modeli	25
3.2. Evren ve Örneklem	25
3.3. Veri Toplama Araçları	26
3.3.1. Kişisel Bilgi Formu.....	26
3.3.2. BEBK Kullanım Ağırlığı Soru formu.....	26
3.4. Verilerin Toplanması	28
3.5. Verilerin İstatistiksel Çözümlemesi	28
BÖLÜM IV BULGULAR ve YORUMLAR.....	29
BÖLÜM V.....	53
SONUÇ ve ÖNERİLER.....	53
KAYNAKÇA	56
EKLER.....	61
ÖZGEÇMİŞ	70

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo 4.1. Eğitim ve bakım verenlerin sosyo-demografik özellikleri	37
Tablo 4.2. Temel güven ve saygı ilkesi için gösterilen tutumlar 1	39
Tablo 4.3. Temel güven ve saygı ilkesi için gösterilen tutumlar 2	40
Tablo 4.4. Kesintisiz oyun ilkesi için gösterilen tutumlar 1	41
Tablo 4.5. Kesintisiz oyun ilkesi için gösterilen tutumlar 2	42
Tablo 4.6. Etkin katılım ilkesi için gösterilen tutumlar 1	43
Tablo 4.7. Etkin katılım ilkesi için gösterilen tutumlar 2	44
Tablo 4.8. Çevre ve keşfetme özgürlüğü ilkesi için gösterilen tutumlar 1	45
Tablo 4.9. Çevre ve keşfetme özgürlüğü ilkesi için gösterilen tutumlar 2	46
Tablo 4.10. Tutarlılık ilkesi için gösterilen tutumlar 1	47
Tablo 4.11. Tutarlılık ilkesi için gösterilen tutumlar	48
Tablo 4.12. Duyarlı gözlem ilkesi için gösterilen tutumlar 1	49
Tablo 4.13. Duyarlı gözlem ilkesi için gösterilen tutumlar 2	50
Tablo 4.14. Eğitim ve bakım verenlerin BEBK ilkelerini uygulama durumlarının dağılımı	51
Tablo 4.15. Eğitim ve bakım verenlerin medeni durumlarına göre BEBK ilkelerini uygulama durumlarının dağılımı	53
Tablo 4.16. Eğitim ve bakım verenlerin eğitim durumlarına göre BEBK ilkelerini uygulama durumlarının dağılımı	55
Tablo 4.17. Eğitim ve bakım verenlerin 0-3 yaş çocuğun bakımını üstlendikleri yaşlara göre BEBK ilkelerini uygulama durumlarının dağılımı	58

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 4.1. Eğitim ve bakım verenlerin aylık gelirlerinin dağılımı	38
Şekil 4.2. Eğitim ve bakım verenlerin temel güven ve saygı ilkesi için gösterdiği tutumlar 1	39
Şekil 4.3. Eğitim ve bakım verenlerin temel güven ve saygı ilkesi için gösterdiği tutumlar 2	40
Şekil 4.4. Eğitim ve bakım verenlerin kesintisiz oyun ilkesi için gösterdiği tutumlar 1	41
Şekil 4.5. Eğitim ve bakım verenlerin kesintisiz oyun ilkesi için gösterdiği tutumlar 2	42
Şekil 4.6. Eğitim ve bakım verenlerin etkin katılım ilkesi için gösterdiği tutumlar 1	43
Şekil 4.7. Eğitim ve bakım verenlerin etkin katılım ilkesi için gösterdiği tutumlar 2	44
Şekil 4.8. Eğitim ve bakım verenlerin çevre ve keşfetme özgürlüğü ilkesi için gösterdiği tutumlar 1	45
Şekil 4.9. Eğitim ve bakım verenlerin çevre ve keşfetme özgürlüğü ilkesi için gösterdiği tutumlar 2	46
Şekil 4.10. Eğitim ve bakım verenlerin tutarlılık ilkesi için gösterdiği tutumlar 1	47
Şekil 4.11. Eğitim ve bakım verenlerin tutarlılık ilkesi için gösterdiği tutumlar 2	48
Şekil 4.12. Eğitim ve bakım verenlerin duyarlı gözlem ilkesi için gösterdiği tutumlar 1	49
Şekil 4.13. Eğitim ve bakım verenlerin duyarlı gözlem ilkesi için gösterdiği tutumlar 2	50

BÖLÜM I

GİRİŞ

0-6 yaş aralığındaki çocukların bakımı ve eğitimi tarihin başlangıcından itibaren var olan bir olgudur. Bu eğitim Millattan önce 400’lü yıllarda avlanmak ve hayatta kalmak amaçlı başlamış olsada günümüzde bilinen anlamı ile okul öncesi eğitimin temel taşları 18. yüzyılın sonlarında atılmıştır. Okulöncesi eğitimin tarihi ile bilgi, alanda çalışan eğitimcilere genel hatları ile 3 alanda sınırlandırılarak verilmektedir. Caroline Pratt and John Dewey gibi önemli tarihsel figürlerle, Maria Montessori veya Jean Piaget gibi popüler müfredat modelleri veya teorileri ile ve Head Start gibi politik, umumi veya devlet programları ile (File, Mueller, Basler Wisneski, 2012).

Günümüzde okulöncesi eğitim 0-6 yaş grubunu kapsamaktadır (Balat, 2013). Buna rağmen okul öncesi eğitim genel anlamda 3-6 yaş olarak ele alınmaktadır ve 0-3 yaş ile ilgili günümüzde çok az sayıda çalışma mevcuttur.

Çocuk sahibi olan aileler çoğunlukla kendi ailelerinden edindikleri bilgilerle veya içgüdüsel yaklaşımları ile çocuklarını yetiştirmiş ve çocukları en az 3 yaşına gelip bir eğitim kurumuna kayıt olana kadar çocuk yetiştirmek ile ilgili kısıtlı resmi bilgi edinebilmişlerdir. Orta çağ Avrupa’sında doktorlar beş yaşından küçük çocukların sağlığı ile ilgilenmeyi ebelerle bırakmışlardır. Ancak, 18. Yüzyılda bir tıp doktoru olan Cadogan, küçük çocukların bakımsızlıktan öldüklerini belirtmiş ve annelere yönelik çocuk temizliği, bakımı ve beslenmesi konusunda bilgiler veren çalışmalar yapmıştır (Aral, Kandır ve Yaşar, 2011). Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC) resmi kurumlarının verilerine göre günümüzde hala 3-6 yaş aralığına kıyasla 0-3 yaş grubu bebeklere eğitim ve bakım veren kurumlar daha az bulunmakta ve bebekler çoğunlukla ailelerinin yanında bakım görmektedir.

Dünyada ise gelişen kapitalist düzenle birlikte ailelerin erken zamanda iş hayatına geri dönmeleriyle eğitim ve bakım veren kurumlardaki 0-3 yaş aralığı bebek sayıları artış göstermektedir (Sainsbury, 1999). Ayrıca yeni nesil anneler bilgi çağının anneleri olduklarından bebeklerine yaklaşım tutumları konusunda daha fazla

bilgiye ihtiyaç duymaktadırlar. Aileler hayata getirdikleri bireyleri daha bilinçli bir şekilde yetiştirme konusunda geçmiş nesillere kıyasla çok daha duyarlı davranmaktadır (Mason, Ekmen, 2007). Aileler ile birlikte eğitim ve bakım veren kurumlarda çalışan ve 0-3 yaş aralığındaki çocuklardan sorumluları olan yetişkinlerin eğitimi ve bilinçlendirilmesi de büyük önem kazanmaktadır. Ancak, 0-3 yaş grubu ile yeterli sayıda bulunmayan ilgili araştırmaların niteliğinin ve niceliğinin artması gerekmekte ve bebeklere eğitim ve bakım verenler için ulaşılabilir kaynaklar yaratılması gerekmektedir. Günümüzde KKTC’de 0-3 yaş gurubu çocuklarına eğitim ve bakım vermek için açılacak herhangi bir kurum Milli Eğitim Bakanlığına (MEB) değil Sağlık ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına bağlı açılmaktadır. Sosyal Hizmetler kurumunun 0-3 yaş eğitim ve bakım verme kurumu açabilmek önkoşullarında çocuklardan sorumlu olacak kişilerin eğitimi ile ilgili herhangi bir önkoşul bulunmamaktadır (KKTC 2016).

Zihinsel gelişimin yaşlara göre incelendiği bir çalışmada 17 yaşına kadar olan zihinsel gelişim incelenmiş ve zihinsel gelişimin %50’sinin 4 yaşına kadar, %30’unun 4-8 yaş arası ve %20’sinin ise 8-17 yaşına kadar olduğu tespit edilmiştir (Balat, 2013). 0-6 yaş çocuk gelişiminde kritik yıllar olarak görülmektedir, bu yıllarda temeli atılan beden gelişimi, psiko-sosyal gelişim ve kişilik yapısının, ileriki yaşlarda yön değiştirmekten çok, aynı yönde gelişme şansı daha yüksektir. Araştırmalar çocukluk yıllarında kazanılan davranışların yetişkinlikte, bireyin kişilik yapısını, tavır, alışkanlık, inanç ve değer yargılarını büyük ölçüde biçimlendirdiğini ortaya koymaktadır (Aral, Kandır, Yaşar, 2011). Aynı zamanda gelişim psikolojisi alanında erken yaşta yaşanan tecrübeler ile kişiliğin, yeteneklerin ve davranışların arasındaki bağlantı araştırılmakta ve olumlu bağlantı bulunmaktadır (Meggit, Bruce, Manning-Morton, 2016). Bu kritik dönemde eğitim ve bakım veren yetişkinlerin bilinçli ve eğitilmiş olmaları sorumluluklarındaki çocuğun hayatına yansıyacak etkiler taşımaktadır. Bu araştırma ile Bebek Eğitim ve Bakım verenler için Kaynaklar (BEBK- Resources for Infant Educators - RIE) yaklaşımının önemi ve kullanım ağırlığının araştırılması bu nedenle önem kazanmaktadır. Özyürek’in (2005) araştırmasına göre günümüzde çoğunlukla kullanılmakta olan bebek yetiştirme yöntemleri arasında ilgisiz yaklaşım, otoriter yaklaşım ve koruyucu yaklaşım bulunmaktadır. Bu bağlamda yapılan çalışmada ilgili yaklaşımlar ele alınmış ve bu yaklaşımlar BEBK yöntemi ile karşılaştırılmıştır. Ayrıca ele alınan dört

yaklaşımın çocuklar üzerindeki etkilerinden bahsedilmiş ve eğitim ve bakım veren yetişkinlerin hangi yaklaşım şekline daha yakın oldukları ölçülmüştür.

1.1. Problem Durumu

Tarihte çocuk gelişimi konusuna araştırmaları ile ışık tutan araştırmacılardan Hebb (1980), Pavlov'un öğrenme kuramında bulduğu sınırlılıkları Gestalt psikolojisi ve Lashley beyin fizyolojisi ile tamamlamış ve "Nörofizyolojik Öğrenme Kuramı" olarak adlandırdığı kendi kuramını oluşturmuştur.

Pavlov çalışmalarında reflekslerle ilgilenmiş, refleks kavramının organizmanın doğuştan getirdiği ve gündelik yaşamda belli bir uyarıcıya karşı gösterilen davranışını ifade ettiğini belirtmiştir. Pavlov'un öğrenme kuramı "klasik koşullanma kuramı" olarak adlandırılmaktadır (Şahin, 2011). Pavlov'un görüşüne göre insanlar ve hayvanlar karmaşık birer makinedirler. Bu nedenle davranışların çevresel uyarıcılar ile manipüle edilebileceğini savunur. Örneğin, limon deyince kişinin ağzının sulanması klasik koşullanmaya örnektir. Kişi limon kelimesi ile limonu eşleştirir. Böylece limona karşı gösterdiği ağız sulanması tepkisi limon kelimesini duyduğunda harekete geçer (Kaya, 2012). Bunu çocuk yetiştirme ile bağdaştıracak olursak, otoriter yaklaşımda fiziksel baskılar ile çocuk davranışını kontrol eden aileler bir süre sonra harekete geçmek yerine sadece bir bakış ile çocukların davranışını kontrol altında tutar. Çocuklar aileden gelen sert tavrı fiziksel baskı ile ilişkilendirir.

Gestalt psikolojisi algısal süreci; algısal unsurları birleştiren ve bir uyarının bütüncül yorumunu oluşturan, bütünün kendini oluşturan parçalardan daha önemli olduğu sinerjik bir işbirliği olarak görmüştür (Chaney, 2009). Gestalt kuramının eğitime yaptığı en önemli katkılardan biri içgörüselleştirme ve üretici düşünme uygulamalarıdır. İçgörüselleştirme davranışının kazandırılabilmesi için öğrencinin problemin bütün öğeleriyle karşılaşması gerekir. Yani problem ve çözümü için gerekli öğeler öğrenciye verilmelidir. Öğrencinin problemin doğasını anlaması, öğeleri arasındaki ilişkileri keşfetmesi ve olası çözüm yollarını organize etmesi için, diğer bir deyişle keşif yapması için gerekli ortam hazırlanmalıdır. Bu amaçla öğrencinin merakı harekete geçirilir (Kaya, 2012). Aynı şekilde çocuk

yetiştirme yaklaşımında da çocuğa sağlanan doğru ortam çocuğun öğrenme arzusunu tetikler ve sağlıklı öğrenmenin oluşmasını sağlar.

Lashley, öğrenme, zihinde tutma gibi zihinsel etkinlikleri sinirsel bir temele dayandırmaya çalışmıştır. Lashley'in kuramına göre öğrenme, anatomik bakımdan beyinde belli bir bölgenin değil bütün bir beyin kabuğunun işlevidir ve beyinde hasar gören bölgelerin işlevlerini bir başka bölge devralır (Oral,2014).

Hebb'in kuramı öğrenmeyi hem bilişsel hem de nörofizyolojik bir yaklaşımla incelemesinden dolayı önem taşımaktadır. Hebb, Nöroloji Enstitüsü'nde yaptığı çalışmalarda genel yeteneğin kapsadığı kavramlar, düşünme biçimleri, algılama yollarının normal olarak çocuklukta yaşantılarla geliştiğine dair sonuçlara ulaşmıştır (Hebb,1980). Bu nedenle erken yaşlarda çocuğun içerisinde bulunduğu çevre son derece önemlidir ve öğrenme sürecini birebir etkileyebilmektedir. BEBK yaklaşımının ilkeleri arasında da bulunan çevre ve keşfetme özgürlüğü çocuğun gelişim süreci için büyük önem taşımaktadır. BEBK yaklaşımına göre çocuk için hazırlanan ortam o kadar güvenli olmalıdır ki çocuk bu ortamda özgürce hareket edebilmeli ve müdahaleye maruz kalmadan özgürce keşif yapabilmelidir (Gerber, 2002).

Hebb (1980) kendi verdiği bir örnekte; bir kaleme bakarken dikkatimizi kalemin bir ucundan diğer ucuna doğru kaydırırken (kalemin silgisinin olduğu kısımdan tahta kısmına doğru veya tam tersi) yani kısaca dikkatimizi bir noktadan diğerine kaydırırken beynimizde bulunan milyarlarca nörondan sadece bir kısmını ateşlediğimizi belirtmiştir. Oral'a (2014) göre herhangi bir nesne için ateşlenen nöron paketi sadece o nesneye özgüdür ve başlangıçta nöronlar birbirinden bağımsızdır. Örneğin, kalemin bir ucuna bakıldığında nöronların bir kısmı ateşlenir. Bu nöron grubu gözümüz kalemin diğer ucuna kaydığında ateşlenen diğer nöron grubundan ayrıdır. Ancak, kalemin iki ucuna karşılık gelen nöronların ateşlenme zamanı arasındaki yakınlık nedeniyle nöron paketinin bu iki farklı bölümü birbiriyle ilişkili hale gelir. Diğer bir ifadeyle, uyarılma zamanının birbirine çok yakın olması, birbirinden bağımsız nöron grupları arasında ilişki kurulmasını sağlar (Oral,2014).

Dışarıdan, kaleme bakan bebek olarak görülen bir eylemin bebeğin beyninin içerisinde ne kadar büyük bir eylem olduğu Hebb'in (1980) araştırmalarına göre bilimsel olarak kanıtlanmıştır. BEBK yaklaşımının bebeklere odaklanma anlarında

müdahale etmeyerek beyin gelişimlerine sağladığı katkı da burada görülebilmektedir. Hebb'in (1980) kuramında da açıklandığı üzere, iki ayrı nöron paketlerin birbirleri ile ilişkilmesi nöron paketlerin ateşlenme zamanların yakınlıkları ile ilişkilidir. Bu zaman aralığı bebeğe yapılacak bir müdahale ile bölünür ve zaman aralığı uzatılırsa nöron paketlerinin ilişkilendirilmesi engellenmiş olabilir. Örneğin, bebek odaklanmış bir şekilde kalemin bir ucundan diğer ucuna bakarken ve ilişki kurmaya çalışırken çocuğun bulunduğu pozisyondan rahatsız olduğu veya sıkılmış olabileceği için hareketsiz durduğunu düşünen bir yetişkin çocuğun pozisyonunu değiştirmeye karar verirse çocuğun öğrenme sürecini bölünmesine sebeP olmaktadır.

Okul öncesi dönem olarak adlandırılan 0-6 yaş, araştırmalara 3-6 yaş olarak yansımakta ve ölçümler bu şekilde yapılmaktadır. Ancak 0-3 yaş grubu ile ilgili yapılmış gelişim, sağlık, psikolojik ve nörolojik araştırmalar bulunmakla birlikte yetiştirme tutumları ile ilgili araştırmalar sınırlı sayıdadır (Ertem, 2005; Tassoni, 2007; Yıldırım, 1985).

1.1.1. Problem Cümlesi

Bu araştırmada BEBK yaklaşımının kullanım ağırlığı ile diğer çocuk yetiştirme yaklaşımlarından farkları belirlenmeye çalışılmıştır. Bu bağlamda çalışmanın problem cümlesini “Bebek eğitim ve bakım verenler için kaynaklar yaklaşımı lefkoşa bölgesinde hizmet veren kurumlarda ne ağırlıkla kullanılmaktadırlar? ” sorusu oluşturmuştur.

1.1.2. Alt Problemler

Araştırmanın temel probleminin yanı sıra aşağıdaki problemlere yanıt aranmıştır.

1. BEBK yaklaşımının kullanım ağırlığı;

- a. Temel güven ve saygı,
- b. Kesintisiz oyun,
- c. Etkin katılım,
- d. Çevre ve keşfetme özgürlüğü,
- e. Tutarlılık,
- f. Duyarlı gözlem

boyutları bakımından nasıldır?

2. Bakım verenlerin BEBK kullanım ağırlığı tanıtıcı özelliklerine göre farklılık göstermekte midir?

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde kurulu okul öncesi eğitimin kurumlarında BEBK yaklaşımının kullanım ağırlığının belirlenmesidir.

1.3. Araştırmanın Önemi

Bu araştırma ile BEBK yaklaşımının 0-3 yaş grubu diğer yetiştirme yaklaşımlarından farkını öne koyarak alana ve yeni çalışmalara ek bir yaklaşımla katkı koyularak farklı bir bakış açısı sağlanacaktır.

BEBK yaklaşımı ile ilgili Türkçe olarak çok az sayıda çalışma bulunmakta olduğundan yapılan araştırma BEBK yaklaşımı üzerinde yapılacak ileriki araştırmalara kaynak oluşturacaktır. KKTC 0-3 yaş eğitim ve bakım verenler için yeni bir yaklaşım olanağı yaratılmasına katkı sağlanacaktır. BEBK kullanım ağırlığının tespiti ile ileride BEBK ilkeleri eğitimi adına hazırlanacak eğitim programlarına ışık tutulacaktır.

BEBK ilkelerinin kullanım ağırlığının bilinmesi, resmi olarak 0-3 yaş eğitimi ve bakım veren kurumlara bu ilkelerin uygulanması için gerekli eğitimlerin verilmesine katkı sağlayacaktır. Milli Eğitim Bakanlığına bağlı 0-3 yaş çocuklara eğitim ve bakım veren kurumlar için yeni bir hizmet içi eğitim olanağı oluşturacaktır.

Bunların yanı sıra 0-3 yaş grubuna eğitim ve bakım veren yetişkinlerin BEBK ilkelerinin bilincine varmalarına ve ilkeleri daha doğru ve etkili biçimde kullanmalarına yardımcı olacak çalışmalara ışık tutulacak ve böylece çocuk gelişimini daha etkili desteklenmesine yardımcı olunacaktır.

1.4. Sınırlılıklar

1. Araştırma KKTC Lefkoşa bölgesi ile sınırlıdır.
2. Araştırma 2016-2017 eğitim yılı ile sınırlıdır.
3. Araştırma okul öncesi kurumlarında 0-3 yaş gruplarından sorumlu çalışan grubu ile sınırlıdır.
4. Araştırma 0-3 yaş bakımından sorumlu yetişkinlerin samimi olarak yanıtladıklarına inanılan BEBK ilkeleri kullanım ağırlığı ölçeği sorularıyla sınırlıdır.

1.5. Varsayımlar

1. Araştırmaya katılanlar BEBK kullanım ağırlığı soru formuna istekli ve doğru cevaplar vermişlerdir.
2. Araştırma için seçilen yöntem araştırmanın amacı için uygundur.
3. Araştırma için seçilen örneklem grubu, evreni yansıtmaktadır.
4. Kaynaklardan edinilen bilgiler gerçeği yansıtmaktadır.

1.6. Tanımlar

Resources for Infant Educators (RIE): Magda Gerber'in öncülüğünü yaptığı ve dünyada kabul gören 0-3 yaş çocuk yetiştirme yöntemi (Solomon, 2013).

Bebek Eğitim ve Bakım verenler için Kaynaklar (BEBK): Araştırmacı tarafından belirlenen RIE yaklaşımının Türkçe çevirisi.

Birinci derece bakım veren (Primary care giver): Çocuk ile güçlü bağ kurmuş ve çocuğun ihtiyaçlarını karşılamakla sorumlu olan bir veya iki yetişkin (Gerber, 2002).

Yaklaşım: Bireylerin eşya, kişi, grup, fikir veya kurumların kabul ya da reddetmeye olan bir çeşit hazır oluş hali ya da eğilimidir. (Özgüven, 2001).

1.7. Kısaltmalar

KKTC: Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti.

SPSS : Statistical Package for Social Sciences.

RIE: Resurces for Infant Educarers

BEBK: Bebek Bakım ve Eğitim verenler için Kaynaklar

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE ve İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Eğitim Programları

Eğitim, bireyin doğumundan ölümüne kadar süre gelen bir süreçtir. Bu süreçte bireylere çeşitli bilgi, beceri, tutum ve değerler kazandırılır. Ayrıca bu öğrenimler bireyin davranışlarında gözle görülebilen değişikliklere neden olur (Uzunboylu, Hürsen, 2012). 0-3 yaş grubu için eğitim tek başına yeterli değildir. Bu yaş gurubundaki çocuklar aynı zamanda bakım ve bağlanmaya ihtiyaç duymaktadır (Bowlby, 1982).

İnsanların kendi toplumu ile bütünleşmesi, toplum içinde etkinlik kazanması ve yetişmesi sırasında karşılaştığı bilinçli ve bilin dışı öğrenmeler kültürel özelliklerin yeni kuşaklara aktarılması kültürleme olarak adlandırılabilir. Kültürleme eğitim sürecinde önemli bir rol oynar. Eğitim kavramının kapsamını ve niteliğini belirleyen kavramlar başlıca; kültür, insan, yaşantı, süreç, davranış, formal olmayan eğitim, formal eğitim, yaygın eğitim, halk eğitimi ve hizmet içi eğitimidir (Demirel, Kaya, 2015).

0-3 yaş aralığında eğitim temel olarak kültürleme, yaşantı, davranış ve formal olmayan eğitim şeklindedir. Aynı zamanda 0-3 yaş grubuna eğitim ve bakım veren yetişkinler bu yaş grubunda çocukların tüm hayatlarına yansıyacak etkiler yarattıkları için bilinçli ve eğitilmiş olmaları son derece önemlidir, bu yetişkinler hizmetiçi eğitim ile geliştirilebilir (Haktanır, 2014).

2.2. Bebek Yetiştirme Yaklaşımları

Çocuklara eğitim verme tarihin başlangıcından beri var olan bir olgudur (Haktanır, 2014). Hayatta kalma, fizyolojik ihtiyaçlarını giderme amaçlı fiziksel baskılar, geleneksel yöntemler ve batıl inançlar ile verilen eğitim ve çocuk disiplin etme anlayışı 18. Yüzyılın sonlarında yerini yavaş yavaş baskı ve ceza ile çocuğun

zihniyetini ve içgüdüsel yaklaşımını kontrol etme çabasına bırakmıştır. Bu anlayış çocuk yetiştirmede otoriter yaklaşımın temelini oluşturmaktadır (Baumrind, 1966).

Otoriter yaklaşım, çocuklarla tartışmadan, anlaşmadan, bir anlamda pazarlık etmeden, onların isteklerini hiçbir şekilde kabul etmeksizin yetişkinler tarafından kararlaştırılan kural ve emirlerin çok sıkı uygulanmasıdır (Ekşi,1990). Çocuklar terbiyeli oldukları ve dışarıdan bakıldığı zaman doğru tavırlar içerisinde oldukları sürece aile itibarı yüceltilmiş olmaktadır. Gelişmekte olan dünyada, kapitalizmin yükselişte olduğu ve sınıflar arası hiyerarşik yapının son derece önemli olduğu bu dönemde otoriter yaklaşım ailelerin dinamiği ve düzeni açısından son derece elverişli bir yöntem olarak görülmüştür(Sainsbury, 1999).

Davranışsal psikoloji alanında uzmanlaşmış olan Watson (1928) ‘In Psychological Care of Infant and Child’ isimli çalışmada aileleri, çocuklara verilen fazla sevginin şımarıklığa yol açabileceği konusunda uyarmıştır. Bu düşünce şekli 1900’lü yılların ortasına kadar genel anlamda ailelerin çocuk yetiştirme yaklaşımları ile ilgili tutumlarına örnek teşkil etmiştir. Günümüzde var olan otoriter ve aşırı koruyucu (helicopter parenting) ebeveyn yaklaşımlarının Watson’un ilkelerinden etkilendiğini söylenebilir (Baumrind, 1966).

Bakım verenlerin yaklaşım tutumlarının çocuklar üzerindeki etkileri üzerine yapılan araştırmalarda çeşitli yaklaşım şekillerinin çocukların belirli davranışları üzerinde direk bağlantısı olduğu bilimsel olarak kanıtlanmıştır (Ceylan, 2009).

Koruyucu yaklaşım içerisinde büyüyen çocukların “toplumsal gelişimi” engellenmiş olur. Çocuklar fazla bağımlı olur ve herşeyi yetişkinlerden istemeye yönelirler, kendi başlarına karar vermekten aciz, sormadan, danışmadan bir şey yapmayan, girişim yeteneklerinden yoksun olurlar (Navaro, 1987).

Derman ve Başal’a (2013) göre koruyucu anne-baba yaklaşımı ile çocukta içe kapanıklık, aşırı inatçılık ve hayvan korkusu arasında anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır.

Baskıcı ve itaat odaklı olan otoriter yaklaşımda yetişkinlerin kısıtlayıcı ve cezalandırıcı bir yol izlediği ve çocuklarını kurallarına uymaları ve saygılı olmaları konusunda uyardıkları görülmektedir. Yavuzer (2003) bu tutumun yetersiz sosyal gelişim nedeni olduğunu belirtmektedir.

Kişinin duygu ve düşünceleri, otoritenin onayını aldığı sürece değerlidir; otoritenin beğenmediği algılama, duygu ve düşünceler değersizdir. Bu tür ortamda yetişen çocuk, kendi düşünce ve duygularına güvenmemeyi öğrenirken önemli olanın, otorite olan kişiyi memnun etme, onun beklentileri yönünde algılama, düşünme ve duygularını değiştirme olduğunu anlar (Cüceloğlu, 2002).

Otoriter anne baba yaklaşımının bireyin kendini gerçekleştirmesini engellediği, korkulu bağlanmaya yol açtığı, intihar ve diğer sapmış davranışlara yönelttiği, umutsuzluk, depresif mizaç ve olumsuz kendilik algısına neden olduğu, sigara kullanma davranışını arttırdığı, sosyal kaygı düzeyini yükselttiği ve özellikle erkek çocuklarda saldırganlık düzeyini arttırdığı ileri sürülmektedir (Sezer, 2010).

Otoriter yaklaşım II. Dünya savaşından sonra etkin ağırlığını kaybetmeye başlamıştır. Psikanalist görüşçülerden olan Spock (1946) ‘Baby and Child Care’ isimli kitabında alışla gelmiş otoriter yaklaşım tekniklerinden farklı olarak çocuklara kişiliklerine ve özelliklerine göre sevgi ile yaklaşmaktan bahsetmiştir. Bu yaklaşıma göre ebeveyn kontrol mekanizması olmamalı aksine çocuk ile ilgilenmekte hevesli bir tavır içinde olmalıdır.

Savaşın insanlar üzerinde yarattığı psikolojik etki ile insani değerlere olan yaklaşım değişmiş ve insanlar katı kuralların dışına çıkarak çocuklarını kendi yaşadıkları kötülüklerden uzak tutmaya çalışarak onlara daha çok sevgi dolu bir hayat sunma çabası içerisine girmiştir. Bu yaklaşım daha tutucu olan bazı kişiler tarafından red edilmiş ve eleştirilmiş olmasına rağmen genel anlamda büyük ilgi görmüş ve çocuk yetiştirme yaklaşımlarına yeni bir bakış açısı oluşturmuştur (Baumrind, 1966). Bu yaklaşım şekli Türkçede hoşgörülü ebeveynlik olarak adlandırılmaktadır.

Hoşgörülü yaklaşım içerisinde olanlar, çocuklarının ısrarlı isteklerini yerine getiren, onları şımartan, onlara fazlasıyla özgürlük tanıyan, kolaylıkla boyun eğen, yumuşak başlı ve tutarsız davranan, hoşgörülü tavır çok aşırı boyutlara ulaştığında çocuklarını ihmal eden ve terk edebilen yetişkinlerdir (Torucu,1990). Hoşgörülü yaklaşım şekli ile birlikte değerlendirilebilecek diğer bir yaklaşım şekli ihmalkâr yaklaşımdır. İhmalkâr yaklaşımı benimseyen ebeveyn çocuğun yaşamı ile ilgili değildir. Bu yetişkinler için kendi sosyal yaşamları çocuklarından daha önemlidir (Yavuzer, 2003).

İlgisiz kayıtsız yaklaşım ile çocukların özgüven duygularının gelişimi arasında negatif bir ilişki olduğu düşünülmektedir. Günalp (2007) ebeveynlerin aşırı koruyuculuğunun bireyin benlik imajını olumsuz yönde etkilediği ortaya koymuştur.

Yavuzer'e göre (2003) ilgisiz kayıtsız yaklaşım içerisinde olan yetişkinlerin bakımında büyüyen çocuk ise sosyal gelişim açısından yetersiz kalmaktadır ve benlik kontrolü düşüktür. Diğer bir deyişle ilgisiz kayıtsız yaklaşımda çocuklar kendi davranışlarını kontrol etmeyi öğrenemezler.

Takip eden yıllarda Bowlby "Bağlanma Teorisi'ni" geliştirerek birinci derece bakım veren ve çocuk arasındaki bağın önemini vurgulamıştır. Bowlby'e göre en sağlıklı bağlanma şekli olan güvenli bağlanma tarzına sahip bireyler, hem kendilerini hem de başkalarını olumlu görme eğilimindedir. Yakın ilişkilere değer verir ve bu tür ilişkileri başlatmakta ve sürdürmekte başarılıdırlar. Ancak bu ilişkiler sırasında kişisel özerkliklerini yitirmemeyi de başarırlar (Krumwiede, 2013). Bowlby (1982) göre, bağlanma duygusal bir bağdır. Bu bağ rahatlığı, güvenliği ve desteği içermektedir. Bağlanma bir kişinin korktuğunda, yorulduğunda veya hasta olduğunda bir figürle ilişki kurma ya da yakınlık aramak için duyduğu güçlü bir istektir. Bağlanma davranışı ise bebeğin ve çocuğun yakınlık kurmak istediği kimse ile, bakıcı ya da anne ile bağ kurmasıdır. Bowlby'nin (1969, 1980) bağlanma tanımı şu şekildedir: bağlanma, insanların, kendileri için önemli gördükleri kişilere karşı geliştirdikleri güçlü duygusal bağdır. Doğduğu dış dünya hakkında hiçbir bilgi sahibi olmayan insan yavrusu tıpkı hayvanlarda olduğu gibi içgüdüsel olarak belli bir bağlanma sistemine dahil olur ve bu sistem çerçevesinde davranır. Bağlanma yeni doğan beslenme, savunma ve hareket etme kapasitesi daha henüz çok düşük olan bebeklerin hayatta kalma olasılığını artıran bir dürtüdür (Mikulincer ve ark., 2003, s.78).

Baumrind (1966) otoriter ve hoşgörülü ebeveyn yaklaşımlarını birleştirerek aynı zamanda demokratik yaklaşım olarak da bilinen yetkili ebeveyn yaklaşımını oluşturmuştur. Bu yaklaşıma göre ebeveyn hem kontrolde olan yetişkin olmalı hem de çocuk ile ilgilenmekte hevesli bir tutum içerisinde olmalıdır. İki yaklaşım ilkelerini uyum içerisinde birleştiren bu yaklaşım çocuğun kişisel özelliklerini ve ihtiyaçlarını ön planda tutarken ebeveyn kontrolünün güvenliğini de çocuğa vermektedir (Baumrind, 1966). Gerber'in öncülüğünü yaptığı 'Bebek Eğitim ve

Bakım verenler için Kaynaklar' (BEBK, Resources for Infant Educators - RIE) methodu yetkili ebeveyn yaklaşımı ve Bowlby'nin Bağlanma Teorisi ile örtüşmektedir. (Gerber, 2002).

Atasoy (1996), 6 aylık 19 kız ve 17 erkek toplam 36 bebekte bağlanma davranışını incelemiştir. Bebeklerin ve ailelerinin sosyo demografik özellikleri, annelerinin ruhsal durumu, doğum bilgileri ile bebeklerin gelişme düzeyleri ve bağlanmaları araştırılmıştır. Çalışmaya alınan bebeklerin niceliksel olarak anne ile birlikte büyüme, anne bakımı görme oranı yeterli olarak değerlendirilmiştir. Doğum sonrasında annelerin kaygı ve depresyon puanlarının düştüğü, bunun anne-bebek ilişkisini olumlu etkilediği kanısına varılmıştır. Çalışmada "Bağlanma Sorgulama Anketi" ve "Yabancı Durum Testi" kullanılmıştır. Çalışmaya katılan 36 bebekten 35'inde bağlanma davranışı gözlenmiştir. Ailelerin gelir düzeyi ve bağlanmanın başlama yaşı arasında anlamlı bir fark bulunmadığı saptanmıştır. Buna göre de bağlanmanın sosyo-ekonomik değişkenlerle değil duygusal değişkenlere ilişkili olduğu belirtilmiştir.

Özcan (1966), yaptığı çalışmada özgüven, akademik başarı ve anne-baba tutumları arasında yüksek düzeyde korelasyon olduğunu belirtmiştir. Bu bulguya paralel olarak Onur (1981), demokratik yaklaşım ile yetiştirilen çocuklarının özgüveninin otoriter yaklaşım ile yetiştirilen çocuklara kıyasla daha yüksek olduğunu belirtmiştir.

Torucu (1990), benlik saygısı ile sosyo-ekonomik özelliklerin ana-baba tutumları üzerindeki etkisini araştırmış ve anne-baba eğitim düzeyindeki yükselmenin benlik saygısını olumlu olarak etkilediğini ancak sosyo-ekonomik duruma göre benlik saygısının düştüğünü belirtmiştir. Ayrıca anne-baba tutumlarını demokratik olarak belirten çocukların benlik saygısının daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

2.3. Bebek Eğitim ve Bakım Verenler için Kaynaklar (BEBK - RIE)

Gerber tarafından geliştirilen Bebek Eğitim ve Bakım verenler için Kaynaklar, bebek yetiştirme yaklaşımının başlangıcı 1930 yılına kadar uzanmaktadır.

BEBK prensiplerinin temeli Pikler pedagojisine dayanmaktadır (Gerber, Greenwald, 2013)

Pikler pedagojisi Dr. Pikler tarafından II. Dünya savaşı sonrasında ailesinden ayrılmak durumunda kalan çocuklara yetimhanede bakım verdiği yıllarda gelişmiştir. Pikler pedagojisinde bebeklerinin özgür hareketleri desteklenerek doğuştan getirdikleri kendi içsel takvimlerine göre hareket etmeleri önemsenmektedir (Pikler.org, 2016).

‘Infant’ 0-2 yaş aralığını tanımlamakta ve dilimizde bebek olarak geçmektedir. ‘Educaring ‘ kelimesi Gerber’in dil bilimi bilgisi ile geliştirdiği ve patentliğini aldığı bir kelimedir. Education-eğitim ve care-bakım kelimelerinin birleşiminden oluşmaktadır. Gerber eğitim ve bakım kelimelerini birleştirip yeni bir kelime oluşturmuştur (Gerber, 2002). Bu kelimenin dilimize tam bir çevirisi olmadığı için Türkçe çevirisinde ‘eğitim ve bakım’ olarak iki ayrı kelime olarak kullanılmaktadır.

BEBK (RIE) yaklaşımı 1978’den bu yana hızla dünyaya yayılmaktadır. BEBK yaklaşımı Amerika’da başlayıp Kanada, İngiltere, İtalya, Çin, Korea, Yenezleranda, Avustralya’ya kadar ulaşmış ve yayılmaya devam etmektedir. Temeli uzun yıllara dayanan fakat pratiği yeni yayılmakta olan bu yaklaşım çocuklar üzerinde olumlu etkiler yarattığı, aile ile çocuk ilişkilerini güçlendirmekte ve ailelerin yükünü azaltmaktadır (David ve Appell, 2007).

BEBK karşılaştırdığımız ilgisiz kayıtsız yaklaşım, otoriter yaklaşım ve koruyucu yaklaşım şekillerine kıyasla çok daha çocuk odaklı ve saygı odaklı bir yaklaşımdır (Solomon, 2013). Temel gelişim alanlarından olan bedensel, zihinsel, sosyal ve duygusal gelişimin en hızlı geliştiği dönem 0-6 yaş aralığı olarak gösterilmektedir (Oral, 2014). Bu yaş aralığında oluşan bu değişimde çocuğun birinci derece bakım verenleriyle etkileşimi büyük etki teşkil etmektedir (Haktanır, 2014).

Gelişim alanlarını birebir etkileyen birinci derece bakım veren yetişkinin bilinçli olması BEBK yaklaşımının birinci önceliğidir. BEBK yaklaşımında eğitim ve bilgi akışı bebek odaklı değil yetişkin odaklıdır. BEBK yaklaşımına göre bebekler, herhangi bir sağlık problemleri olmadığı var sayıldığında, temel ihtiyaçları karşılandığı, güven ve huzur içerisinde oldukları sürece doğal ortamlarında sağlıklı gelişimlerini tamamlama potansiyeline sahiptirler. Bu doğal gelişim süreci için

herhangi bir dış güdülemeye ihtiyaç duymazlar. Bu nedenle birinci derece bakım verenin bilinçlendirilmesi ve ihtiyaç duyduğu bilgi kaynağına ulaşabilmesi bebeğin gelişimine sağlanabilecek en büyük katkı olarak görülmektedir. Bebeğin bedensel gelişimi destekleyebilmesi için tutarlı bir şekilde doğru beslenme programı ayarlanması, sağlık kontrollerinin zamanlı yapılması yetişkinin sorumluluğundadır. Fakat sürünme, emekleme, tırmanma, gibi büyük motor becerilerinin gelişmesi bebeğin kendi zamanında kendine özgü bir şekilde elde edeceği kazanımlardır (Bergen, Reid ve Torelli, 2009).

Birinci derece bakım veren yetişkinler, çocuğun sosyal ve duygusal anlamda yetkin bir birey olabilmesi için oldukça önemli bir rol oynamaktadırlar. Bandura gibi sosyal öğrenme kuramcılarının görüşüne göre, çocuk ilk sosyal davranışlarını, onlarla etkileşimde olan yetişkinlerin deneyimleriyle ve diğerlerini gözlemleme yoluyla kazanmaktadır (Bandura, 1977).

Çocuğun sosyal-duygusal gelişiminde birinci derece bakım verenin güven verici, destekleyici ve hoş görülmesi bir biçimde çocuğuna yaklaşması, çocuğun sosyal-duygusal gelişimi için ideal etkileşim biçimidir. Birinci derece bakım verenlerin çocuklarına sunduğu koşulsuz sevgileri, empati ve hoşgörüye dayanan etkileşimleri çocuklarının çevreye uyumunu kolaylaştırmaktadır. Ancak baskı, stres ve çatışmanın bulunduğu bir ortamda sosyal-duygusal gelişim olumsuz yönde etkilenmektedir. Yapılan çalışmalarda, baskı görmüş ve ihmal edilmiş çocukların sosyal gelişimlerinde sorunlar olduğu vurgulanmaktadır (Ceylan, 2009).

Sosyal duygusal alanda sağlıklı yetişmekte olan bir çocuğun bilişsel gelişimi de düz orantıda gelişimini sürdürmektedir. Bebekler doğası icabı öğrenme ve keşfetme odaklıdır (Oral, 2014). Bebeklerin doğalarından getirdikleri bu güdü onların zihinsel gelişimini desteklemektedir. 0-3 yaş aralığındaki çocuklar bu güdü dışında zihinsel gelişimin desteklenmesi için yetişkinler tarafından sunulacak bilgi ve veriden çok güvenli bir ortama ve keşfetme özgürlüğüne ihtiyaç duyarlar. Yetişkinlerin, bebeklerin zihinsel gelişimini desteklemek için yapmaları gereken bebeğe müdahale de bulunmadan merak ve keşif duygularını tatmin edebilecekleri güvenli ortamlar sunmaktır. Bu güvenli ortamlarda bebeklere karşılaştıkları problemleri çözümlemeleri için fırsat tanındığında bebekler kendi problem çözme

becerilerini geliştirmekte ve bilişsel alanda ilerleme kaydetmektedirler (Gerber ve Greenwald, 2013).

2.4. BEBK İlkeleri

- Temel güven ve Saygı
- Kesintisiz oyun
- Etkin katılım
- evre ve Keşfetme zgrlğ
- Tutarlılık
- Duyarlı Gözlem

BEBK genel anlamda bu altı ilke etrafında oluşmaktadır. Her bir ilke birbirini tamamlamakta ve biri olmadan diğeri etkin olamamaktadır.

2.4.1. Temel güven ve saygı

Temel güven genel anlamda çocuğa, çocuğun yeterliliklerine güvenmek ve bunlara saygı göstermektir (Lansbury, 2014). Çocuğun oynamayı seçtiği obje ile birşey öğrenmekte olduğunu anlamak, bulunmayı seçtiği pozisyonda rahat ve mutlu olduğunu anlamak ve müdahale etmeksizin çocuğun seçimlerine güvenmek ve saygı göstermektir. Güven, sağlıklı bir kişiliğin temel öğesidir (Gerber, Allison, 1998). Tekrarlanan deneyimler sonucu çoğu bebek, ihtiyaçlarını karşılamak, sevgi, ve takdir elde etmek için genellikle yetişkinlere güvenebileceğini öğrenmektedirler. Psiko-sosyal kurama göre “Güven ile güvensizlik” dengesi yaşamın ilk yılı boyunca kazanılmazsa, daha sonraki gelişimlerini olumsuz etkileyebilmektedir (Erikson, 1998). Ancak, daha sonraki deneyimler çocuğun güven duygusunu güçlendirmek için yeni imknlar sunabilmektedir (Hyson, 2004). BEBK yaklaşımında güvenden bahsedildiğinde çocuğun çevresine karşı oluşturduğu güven duygusu kadar yetişkinlerin, çocuğun kendisine, yeterliliklerine ve algısına duyulan güvende göz önünde bulundurulmaktadır (RIE, 2016).

Çocuğa güvenmek ve o an yaptığı eyleme değer vermek ocuk ve yetişkin arasında olumlu bir bağ oluşmasını sağlayacak ve çocuğa karşı olumlu kabul ve

taktir mesajları verecektir (Janet, 2014). Belirli yöntemler ve yargılara kapılmadan çocuk ile temel güvene dayalı ilişki kurulabildiğinde çocuğu devamlı olarak eğitmeye çalışmak yerine, çocuğun hali-hazırda neyi bildiğinin ve neyi öğrenmeye hazır olduğunun farkındalığı doğal bir şekilde oluşmaktadır. Kısaca, çocuğa güven duyularak çocuğun kendisine güven duymayı öğrenmesi sağlanmaktadır. Böylece çocuğun güven duygusu ve doğru yargıda bulunabilme yetisi geliştirilmiş olunur (Gerber, 2002). Örneğin, 3 yaşlarında bir çocuk oyun parkındaki bir merdivene tırmanmaya çalışırken anında çocuğun yanında bulunup müdahale etmek yerine çocuğun yetenek ve becerilerine güven duymak ve çocuğa ulaşılabilir bir mesafede durarak çocuk yardım çağrısı olduğu zaman yanına gitmek temel güven ve saygı göstergesidir.

Gerber, Greenwald ve Waver'e (2013) göre çocuğun gıda, dinlenmek, rahatlık ve temizlik dışında neye ihtiyacı vardır? sorusunun cevabı sevgidir ancak bu da yeterli değildir. BEBK sevginin yetersiz olduğunu saygılı sevginin çok daha önemli olduğunu savunmaktadır. Tarihte Othello'nun Desdemona'yı sevgi adına öldürmesi gibi ya da günümüzde bir annenin sevgi adına çocuğunu disiplin ederken tokatlaması gibi "sevgi" adı altında yapılan bir çok hatalı davranış vardır. BEBK yaklaşımına göre çocuğa saygı duymak, çocuğun;

- özgüvenine ve yeterliliğine saygı duymayı,
- samimiyetine saygı duymayı,
- olumluda olsa olumsuzda olsa ruh haline ve duygularına saygı duymayı,
- yaş odaklı değil hazır bulunuşluk odaklı olarak gelişimin her alanında dönemine uygun yeterliliklerine saygı duymayı,
- kendini ifade etme ve iletişim kurma ihtiyacına saygı duymayı,
- tarzına ve ritmine saygı duymayı,
- yaşına uygun seçimlerine saygı duymayı ,
- kendine özgü dünyayı algılama ve deneyimleme şekline saygı duymayı,

ve son olarak, insanoğlunun mucizevi yaratılışına saygı duymayı içermektedir (Gerber, Greenwald, Waver, 2013).

Temel güven duygusunu oluşturmak çocuğun yeterliliklerine ve doğruluğuna inanmayı gerektirir. Bunun oluşumunu sağlayabilmek için öncelikle iyi bir gözlemci olmak gerekmektedir. Doğru gözlem sayesinde çocuğun birçok konuda yeterli olduğu ve kendi çözümlerini üretebildiği görülebilmektedir (Gerber and Jhonson, 1998).

2.4.2. Kesintisiz oyun

Çevre ve temel güven ilkelerinin tam olarak uygulanması ile birlikte çocuğun oyununa müdahale etmeyi gerektiren tüm etkenler ortadan kaldırılmış olur. Çevrenin güvenli olması çocuğa “yapma”, “yavaş”, “dikkatli” gibi uyarıların yapılması gerekliliğini ortadan kaldırır. Temel güven ve saygı sayesinde çocuk kendisine sunulan objeler arasından hangisini isterse seçer ve bu objeyi nasıl manipüle etmek isterse o şekilde manipüle eder. Bakım veren yapılan seçimlerin çocuğa özel bir öğrenme şekli olduğunun bilincinde olduğu için hiçbir şekilde müdahale etme isteği içine girmez (RIE, 2016).

0-3 yaş aralığındaki çocuklar için oyun, eğitim ve öğrenmenin kendisidir. Bu sebeple oyun zamanlarını kaliteli ve kesintisiz geçirmeleri son derece önemlidir. Çocuklara oyun zamanında ne kadar az müdahale edilirse dikkat aralıkları o kadar çok gelişir. Gerber’e (2002) göre birçok kitap bebeklerin dikkat aralıklarının kısa olduğunu savunur ancak, bebeklerin ihtiyaçları tam olarak karşılanmışsa ve o anda dikkatlerini çeken herhangi bir şey ile müdahale edilmeden ilgilenmelerine fırsat tanınırsa dikkat aralıkları çok daha uzun olabilmektedir.

Oyun anında çocukların yanında, yakınında var olmak ve ulaşılabilir olmak çocuklar için yeterlidir. Çocuk tarafından yönetilen ve yönlendirilen oyunların kurulması ve yetişkin katılımının sadece çocuğun talep ettiği oranda ve talep ettiği zamanda olması hem çocukların konsantre süresini uzatacak hemde yaratıcılığını destekleyecektir.

Yeni doğan bebekler için oyun belirli bir süre ışık ve gölge hareketlerini takip etmek kadar basit bir eylem olabilirken dört aylık bebekler için oyun kendi ellerini ve onların hareketlerini keşfetmek olabilir. Önemli olan çocuğun oyun vaktini nasıl geçireceğine kendisinin karar vermesine izin vermektir (Gerber, 2002).

2.4.3. Etkin katılım

BEBK yaklaşımında çocuğun uyku dışında gün içerisinde geçirdiği zamanlar iki şekilde adlandırılır; hiçbir şeye ihtiyaç duyulan zamanlar ve ilgiye ihtiyaç duyulan zamanlar. Çocuğun tüm ihtiyaçlarının karşılanmış olduğu ve müdahalesiz oyunda olduğu zamanlar hiçbirşeye ihtiyaç duyulan zamanlardır. Çocuğun bakım gördüğü zamanlar ise ilgiye ihtiyaç duyduğu zamanlardır. Bu zamanlarda bakım veren çocuğa tam ilgi vermelidir. BEBK yaklaşımı “her an yarım ilgi”dense, bakım verme zamanlarında tam ilgi vermenin çocuk üzerinde çok daha olumlu etkiler yaratacağını savunmaktadır. Bez değiştirirken, yıkanırken, giyinirken, beslenirken, bakım veren tüm dış etkenlerden arınıp, tüm ilgisini, dikkatini ve zamanını çocuğa verirse çocuk bu zamanlarda ilgi ve sevgi ihtiyacını tatmin etmiş olur ve bir şeye ihtiyaç duymadığı zamanlarını çok daha rahat kendi kendine geçirebilmektedir (Tardos ve Appel, 1992).

Bakım zamanlarında çocuğun etkin katılımı son derece önemlidir. Bu zamanlar çocuk ve bakım verenin birbirleri ile ilişki kurdukları ve birbirlerini daha iyi tanıdıkları zamanlardır. Örneğin bir bez değiştirme sırasında bakım veren çocuğu bez değiştirmeye dahil ederse çocuğun kendisinden istenenleri yapıp yapmaması ile konuşulanları ne derece anladığını görebilir. Bakım veren çocuğun bezini değiştirirken çocuğun çoraplarına odaklandığını fark ederse yaptığı işe ara vererek çocukla çorapları hakkında konuşur ve nazikçe çocuktan yaptıkları işe geri dönmelerini isterse çocuk duygu ve düşüncelerinin önemli olduğunu ve ihtiyaç duyduğunda karşısında kendisini dinleyen birisinin olduğunu hisseder.

Çocukların oyun ve keşif zamanlarını mutlu ve uzun geçirebilmeleri için birinci derece bakım veren kişinin çocuğa verdiği ilgi ve sevgiden çocuğun sosyal duygusal ihtiyaçlarının tam olarak giderilmiş olması gerekmektedir. Yıkanmak, giyinmek, bez değiştirmek, yemek yemek gibi temel bakım zamanları yetişkin ve çocuğun birbirleri ile yakınlık ve bağ kurabilecekleri anlar olarak değerlendirilmelidir. Bu eylemler çocuklara yapılan bir eylem olmak yerine çocuklar ile birlikte yapılan eylemler haline getirilmelidir. Çocuğun katılımı bir sonraki eyleminin nasıl gerçekleşebileceğinin öngörebilmesiyle birlikte çocukta güven duygusunun yaratılmasına yardımcı olmaktadır. Diğer yandan çocuk, yetişkinin tam

ve kesintisiz ilgisini hissedebildiğinden sevgi ve ilgi ihtiyacını tam olarak karşılayabilmektedir (Lansbury, 2014).

Roche (1994) Pikler'den aldığı alıntıda “başlangıçta, eller bebek için her şeydir” şeklinde belirtmiştir. Eğer yetişkinin elleri bebeğe nazikçe dokunur, yavaşça hareket eder ve bebeğin hareket ve geri dönütlerini dikkate alırsa, bebek savunmaya geçmek durumunda kalmaz ve iletişim yollarını açarak yaşadığı tecrübeye odaklanabilir. Eğer yetişkin sessizce konuşur, neler olduğunu açıklar, harekete geçmeden önce talepte bulunur ve bebeğin tepki verebilmesi için beklerse, bebek erken zamanda ilişkide işbirlikçi olmaya ve bakımını oluşturan eylemlere katılmaya istekli olur (Roche, 1994).

2.4.4. Çevre ve keşfetme özgürlüğü

Çocuğun bulunduğu çevre, güvenli ve çocuğun gelişimini destekleyen bir çevre olmalıdır. Bu çevre bakım veren tarafından özenle hazırlanmalıdır. Bakım verenin, oturma veya emekleme gibi, çocuğun kendi kendine girip çıkabileceği pozisyonları imite ederek ortamdaki güvenliğini tehdit edebilecek unsurları tesbit etmesini gerektirir. Örneğin, emekleyen bir çocuk için ortam hazırlarken bakım verenin emekleme pozisyonunda çocuk için ayrılan bölgede gezinmesi ve çocuğun kendisine verebileceği zararları tespit etmesi gerekir. Çocuğu bu ortama bırakmadan önce bu tehditleri ortadan kaldırması gerekir. Tehdit içermeyen ortamda çocuk dilediği gibi hareket edebilir ve çevresini özgürce keşfedebilir. Çocuğun gelişiminin desteklenmesi için çevre çocuğun dilediği gibi manipüle edebileceği basit ve pasif objeler ile donatılmalıdır. Objeler ne kadar pasif olursa bu çocuğa o derecede aktif olma fırsatı tanır. Örneğin, müzikli ve hareketli oyuncaklar çocukları sessizleştirir ve hareketsizleştirir. Oyunağın fazla uyarıcı olması çocuğun daha sessiz ve pasif olmasına yol açar. Objeler pasif olduğunda bu çocuğa daha fazla aktif olma şansı tanır. Çocuğa sunulan hasır sepetler, toplar, birbirinin içine geçen kaplar, mutfakta kullanılan tahta kaşıklar ve bunun gibi objeler çocuklar için son derece ilgi çekici oyuncaklardır. Elindeki ile yapabileceklerini test eden çocuk daha fazla yaratıcılığını kullanma şansı yakalar. Basit bir objeyi çeşitli şekilde kullanmayı test ederken çocuğun hem düşünme süreci desteklenir hem de bedensel olarak aktif olması sağlanmaktadır.

BEBK yaklaşımına göre doğru çevre öncelikle güvenli olmalıdır. Güvenli olmayan bir çevrede bakım veren hiç bir zaman doğru gözlem yapabilecek rahatlığa erişemez. Güvenli bir ortam çocuğun hiç bir şekilde kendine zarar veremeyeceği, üzerine tırmanıp düşerse zarar göreceği yükseklikte, çocuğun üzerine düşerse çocuğa zarar verecek ağırlıkta eşyalar barındırmayan bir ortamdır. Bu ortam içerisinde sivri köşeler veya sivri kenarlı eşyalar olmamalı, çocuğun yutabileceği küçüklükte objeler bulunmamalıdır. Tüm bunlara ek olarak dışarıdan bir tehdidin, örneğin bir kedi ya da köpeğin ulaşamayacağı şekilde tasarlanmış bir alan olmalıdır. Bilişsel anlamda ilgi çekici hazırlanmış bir ortam çocukların oyun sırasında sorunları aşma becerilerinin gelişmesine olanak sağlamaktadır (Gerber ve Jhonson, 1998).

Çocuğun bulunduğu ortamın güvenli olması daha az müdahaleye uğramasına dolayısıyla dikkatinin daha az bölünmesine yardımcı olur. Oluşturulan güvenli alanlar çocuğun yaşına uygun olarak geliştirilip, genişletilebilir. Örneğin, 1 yaş altındaki bir çocuk için odanın belirli bir kısmı parmaklıklar ile kapatılabilir ve zemin çocuğun sırt üstü yatabileceği kadar yumuşak fakat hareketlerini zorlaştırmayacak derecede sert bir zemin ile kaplanabilir. 1-2 yaş arası mobil bir çocuk için zemin tahta veya muadili bir madde ile döşenebilir. Bir odanın çıkışı parmaklıklı kapı ile diğer odalardan ayrıştırılarak çocuğun tırmanabileceği mobilyalar ve oynayabileceği doğal maddelerden oluşan ve interaktif olmayan oyuncaklar ile düzenlenebilir (Lansbury, 2014).

Kesintisiz oyun ve güvenli bir çevre beraberinde keşfetme özgürlüğünü getirir. Oynamayı seçtiği oyun ile birlikte çocuk, bedenini, benliğini ve çevresini keşfetme özgürlüğü kazanır. Özellikle kendi kendine hareket edebilme yetisini kazanmış çocukların doğasında yer alan çevresini keşfetme isteği yetişkinler tarafından engellenmediği taktirde çocukta düşünme ve öğrenme dürtüsü tetiklenir. Çocuklar için yaşına uygun bir şekilde tasarlanmış güvenilir ortamlarda çocuğun özgürce keşif yapabilmesi çocuğa özgüven duygusu olarak geri dönmektedir (Ngarmek, 2013).

2.4.5. Tutarlılık

Tutarlılık ve otorite birbirini tamamlamaktadır. Çocuklar sevgi, saygı ve temel ihtiyaçlarının karşılanmasına duydukları ihtiyaç kadar tutarlı otoriteye de ihtiyaç duyarlar. Çocuğun sosyal kısıtlamalara uyması gerekmediğine inanmasına sebep

olunması, çocukta bir çeşit narsizm oluşmasına, içdisiplinin ve insan ilişkilerinin zedelenmesine yol açar (Lieberman, 1993).

Öngörülebilir bir rutin ve değişkenlik göstermeyen sınırlar çocuklarda ihtiyaç duydukları güven duygusunu yaratır. Kurallar ve sınırlar ile çevrelenmeyen çocuk kendisini güvensiz hisseder. Çocuğu üzmemek, ağlatmamak adına kurallarını değişen aileler görünüşte çocuklarını mutlu etmiş gibi görünsede aslında çocuğun düzenini bozmuş ve güven duygusuna zarar vermiş olurlar. Örneğin,uykusu geldiği halde uyumak istemeyen bir çocuğu üzmemek adına yatağına götürmemek çocuğa kuralları bozma gücü verir. Çocuklar sınırlarının nerede durduğunu net anlayabilmek için sürekli olarak bu sınırları zorlarlar ve bir güvenlik ağı gibi sınıra dayandıklarında kendilerini daha mutlu ve güvende hissederler. Uykusu gelen bir çocuğun yatağına gitmeme çabası aslında çocuğun kaldırabileceğinden daha fazla kendine yüklendiğinin ve bir kısır döngü içinde bir yetişkinin yardımına ihtiyacı olduğunu kendince belirtme yöntemidir. Böyle bir durumda güvendiği bir yetişkin kontrolü ele almalı ve çocuğa sınırının nerede olduğunu göstermeli ve çocuğa kendi kendine zarar vermemesi için yardımcı olmalıdır. Çocuk etrafındaki güvenilir yetişkinin hiçbir koşulda sınırlarını aşmasına izin vermeyeceğini bilir,yetişkinin çocuk istese dahi kendine zarar veremesine mücadele etmeyeceğini hissederse kendini daha fazla güvende hisseder. Bu güven duygusu içinde çocuklar daha özgür hareket edebilmekte ve gelişimleri daha sağlıklı olmaktadır.

Geri adım atmamak ve net kurallar koyabilmek çocuğun güvenliğini ve sağlığını sağlamak için yapılan davranışlardır. BEBK yaklaşımına göre çocuklar hiçbir şart ve koşulda kendilerine veya etrafındakilere zarar veremeyeceklerini öğrenmelidirler. Dolayısıyla belirlenen bu sınır hiçbir koşulda aşılmamalıdır. Otoriteyi sağlamak yetişkinin sorumluluğundadır ancak, bunun saygı ve sevgi çerçevesinde yapılması gerekmektedir. Kurallar çocukların güvenliği ve sağlığı için sevgi ile belirlenmeli ve bunların uygulanması da yine sevgi ile sağlanmalıdır (Werner ,1982).

Konu çocuğun güvenliği de olsa çocuğa sosyal normları öğretme de olsa yetişkin çocuğu hiçbir zaman utandırmaz veya ahlak dersi vermez. Yetişkin çocuğun yaptığı şeyi uygun görmezse basitçe çocuğa denemesinin uygun veya güvenli

olmadığını açıklar ve eğer gerekliyse çocuğun zarar görmesini engellemek adına net ve nazik bir şekilde eli ile müdahale eder (Sigsgaard, 2002).

2.4.6. Duyarlı gözlem

Çocuklar kendilerini ifade edebilme konusunda yeterli olabilmek için uzun zamana ihtiyaç duymaktadırlar. Sözel olarak kendini ifade edebilmeye başlayan çocuklar dahil çoğu çocuk hissettiklerini ifade etme konusunda sıkıntı yaşamaktadırlar. Bu konuda cevap alabilmenin en sağlıklı yolu duyarlı gözleminden geçmektedir.

Duyarlı gözlem yetişkinin fiziksel olarak pasif olduğu fakat algısının yüksek olduğu bir eylem şeklidir. Yetişkin sessiz bir şekilde uygun bir mesafeden aktif olarak çocuğu gözlemler. Gözlem sırasında olabildiğince fazla detaya dikkat ederek çocuğun gelişimi, duyguları ve kapasitesi ile ilgili bilgi toplar (RIE, 2016). Örneğin 4 aylık yerde sırt üstü yatan bir çocuğun hareketlerini izlerken çocuk sırtından yanına dönebiliyor mu diye bakmak yerine çocuk ne yapabiliyor diye gözlemlenir. Eğer bebek ayakları ile yeri itiyor ve gövdesini büküyor ise bu çocuğun kaba motor becerilerinin gelişmekte olduğunu göstergesidir. Bunun gibi kollarını rahatlıkla hareket ettirebiliyor mu?, Gövdesi çevrilmiş pozisyonda iken odanın başka bir yerinde olan bir şeye konsantre olabiliyor mu? ya da Dengesini kolları ile sağlayabiliyor mu? gibi davranışları gözlem yolu ile fark edebilmek, çocuğun gelişmekte olduğunu ve zaman içerisinde hareket repertuarını genişletmekte olduğunu fark etmemizi sağlar. Kısaca, basitce sırt üstünden yana dönebiliyor mu? şeklinde bakmak yerine çocuğun neler yapabildiğini gözlemlemek çok daha sağlıklı bilgiye ulaşmayı sağlayacaktır.

Uyumsuzluk gösteren bir çocuğu “yaramaz” olarak sınıflandırmak yerine duyarlı gözlem yaparak çocuğun davranışının altında yatan gerçek sorunun ne olduğu algılanırsa çocuğa uyum sağlaması konusunda daha kolay yardımcı olunabilmektedir (Hammond, 2009). Örneğin 2 yaşındaki bir çocuk oyun parkında oynarken giydiği kıyafetlerin dar olmasından ötürü tırmanmaya çalıştığı objeye tırmanamazsa birkaç denememe sonrasında öfkelenmeye başlayabilir ya da yorulmuş ve dinlenmeye ihtiyaç duyabilir. Ancak, tüm bu durumları tespit edip talep edebilecek olgunluğa ulaşmadığından oyun oynamaya devam etmeye çalışır ve buda çocukta giderek çoğalan bir huzursuzluk duygusunun oluşmasına sebep olur. Bu

durum da çocukta uyumsuz davranışlar sergileme ya da çevresine zarar verme olarak ortaya çıkmaya başlar. Bu nedenle detaylar ve çocuğun sıkıntılarının temeli ancak duyarlı gözlem sayesinde algılanabilir ve çocuk uyumsuz davranışlar sergilemeden sıkıntısı giderilebilir.

Duyarlı gözlem sayesinde çocuğa kapasitesinin üzerinde beklentiler ile yaklaşmamak ve çocuğun ihtiyaçlarını algılayıp anında yanıt verebilmek olası daha büyük problemler oluşmadan önce önlem alabilmek adına önem taşımaktadır. Bu nedenle çocuğu kendine özgü gelişim şekli ile algılayıp kabul etmek gerekmektedir. BEBK'nin duyarlı gözlem ilkesi sayesinde çocuğu farklı anlarda gözlemleyerek onun his ve düşünceleri hakkında fikir sahibi olunabilmekte ve gerekli destek çocuk için sağlanabilmektedir (Gerber and Jhonson, 1998).

BÖLÜM III

YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde araştırmanın modeli, evreni, örnekleme, veri toplama araçları ve toplanan verilerin analizinde kullanılan teknik bilgiler yer almaktadır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Çalışmada öncelikle 0-3 yaş grubuna bakım veren yetişkinlerin BEBK ilkelerini kullanım ağırlığına bakılmıştır. Bu bağlamda araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden tarama modeli kullanılmıştır. Tarama araştırması, bir konuya ya da olaya ilişkin Eğitim ve bakım verenlerin görüşlerinin ya da ilgi, beceri, yetenek, tutum vb. özelliklerinin belirlendiği araştırma şeklidir (Fraenkel ve Wallen, 2006). Karasar (2000), tarama modelini, geçmişte ya da o anda varolan bir durumu varolduğu şekliyle betimleme, tanımlama amaçlayan araştırma yaklaşımı olarak tanımlamıştır.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, 2016-2017 eğitim yılında Lefkoşa bölgesinde yer alan okul öncesi eğitim kurumlarında hizmet veren ve 0-3 yaş grubu çocuklara eğitim ve bakım verenler oluşturmaktadır.

Örneklemin oluşturulmasında, öncelikle KKTC Milli Eğitim Bakanlığından ve Sosyal Hizmetler Dairesinden Lefkoşa bölgesinde kayıtlı olan 0-3 yaş eğitimi veren kurumların resmi listesi elde edilmiştir. KKTC Milli Eğitim Bakanlığının yayınlamış olduğu istatistik yılına göre Lefkoşa bölgesinde 0-3 yaş grubu çocuklara eğitim ve bakım verenlerin sayısı 43'tür. Araştırma evreninde yer alan eğitim ve bakım verenlerin tamamına ulaşılması hedeflenmiş ancak bazı eğitim ve

bakım verenlere ulaşılammış, bazıları ise araştırmaya katılmayı reddetmişlerdir. Buna göre araştırma evrenini temsil edecek şekilde Lefkoşa bölgesinde yer alan Yenikent, Gönyeli, Küçük Kaymaklı, Hamitköy, Köşklüçiftlik mahallelerinde yer alan okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan 0-3 yaş grubu çocuklara eğitim ve bakım veren 25 kişi araştırmaya dahil edilmiştir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Bu araştırmanın verilerinin toplanmasında, birinci derece bakım verenlerle ilgili genel bilgileri toplamak amacıyla, “Kişisel Bilgi Formu”, yetiştirme yaklaşımlarında takip edilen yaklaşım şeklini ölçme ve BEBK yaklaşımının kullanım ağırlığını belirleme amaçlı geliştirilmiş BEBK kullanım ağırlığı soru formu kullanılmıştır (EK 2).

3.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Araştırmaya alınan birinci derece bakım verenler hakkında bilgi almak amacı ile araştırmacı tarafından kişisel bilgi formu hazırlanmıştır. Kişisel bilgi formunda örnekleme dahil edilen yetişkinlerin ankete katılım durumları, cinsiyetleri, medeni halleri, eğitim durumları, 0-3 yaş gurubundaki çocuğun bakımı üstlendikleri zamandaki yaş aralıkları, kaç tane 0-3 yaş grubunda çocuk bakımı tecrübesi sahibi oldukları, iş sahaları, gelir düzeyleri ile ilgili bilgiler yer almaktadır.

3.3.2. BEBK Kullanım Ağırlığı Soru formu

Araştırma amaçlı BEBK kullanım ağırlığını ölçen bir soru formu tasarlanmıştır. BEBK altı temel ilkesini ölçen soru formu her bir ilke için iki soru içermekte ve toplam on iki sorudan oluşmaktadır. Sorular örnek durum içermekte ve dört seçenekli cevapları olmaktadır. Cevap seçeneklerinin her biri İlgisiz kayıtsız yaklaşım, Otoriter yaklaşım, Koruyucu yaklaşım ve BEBK yaklaşımı olmak üzere dört temel bebek yetiştirme yaklaşımını temsil etmektedir

BEBK kullanım ağırlığı soru formu araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. 0-3 yaş aralığındaki bebeklere birinci derece bakım verenlerin bebek yetiştirme yaklaşım

şekillerini belirlenmesini amaçlamaktadır. Form 6 adet BEBK ilkelerinin ikişer örnek durum ile toplam 12 soru içermektedir. Sorular 4 cevap seçenekli yapılandırılmış örnek durumlardan oluşmaktadır. Her bir cevap seçeneği belirli bir yetiştirme yaklaşımını temsil etmektedir. Form, bireysel olarak uygulanmakta ve yaklaşık 25-30 dakika sürmektedir.

Form 0-3 yaş grubundaki çocuğun birinci derece bakım verme sorumluluğuna sahip yetişkinlere sessiz ve rahat bir ortamda uygulanmaktadır. Görüşmeci formun uygulanma süresince herhangi anlaşılmayan bir soruyu yanıtlama amaçlı ortamda bulunmakta soru sorulmadığı sürece sessizce beklemektedir.

Form araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. Formun geçerlilik ve güvenilirliği uzman görüşleri olarak sağlanmıştır. Öncelikle BEBK yaklaşımını tam ve doğru olarak öğrenmek üzere İngilterede düzenlenen 2 hafta süreli BEBK yaklaşımı eğitimi alınmıştır. Sorular öncelikle İngilizce olarak hazırlanmış ve BEBK yaklaşım şeklini temsil eden cevap seçenekleri ile birlikte BEBK yaklaşımı uzmanı ve RIE org yetkili yöneticisi onayına sunulmuştur. Gerekli düzeltmeler yapıldıktan sonra sorular ve BEBK yaklaşımını temsil eden cevaplar Türkçe'ye çevrilmiştir. Dil uzmanı tarafından Orijinal İngilizce formu ve çevrilen Türkçe formu arasında anlamsal farklılık olup olmadığı kontrol edilmiştir. Her bir soru için İlgisiz kayıtsız yaklaşım, Otoriter yaklaşım, Koruyucu yaklaşım cevap seçenekleri eklenmiş ve Okul Öncesi Eğitimi ve Çocuk gelişimi uzmanı kontrolüne verilmiştir. Gerekli düzeltmeler yapılmış ve formun son şekli tekrar uzman görüşüne hazır hale getirilmiştir.

BEBK kullanım ağırlığını soru formu 3 alanda uzman görüşleri almak için gönderilmiştir.

Uzmanlardan “BEBK kullanım ağırlığını soru formunda yer alan soruları ve cevapları, araştırmanın amacına uygunluğu, açıklığı ve anlaşılabilirliği açısından eleştirmeleri, gerekli gördükleri durumlarda soru ve cevapların değiştirilmesi, düzeltilmesi ve çıkartılması ile ilgili görüşlerini belirtmeleri istenmiştir. Uzman görüşlerinin ardından gerekli düzenlemeler yapılmış ve form son halini almıştır.

3.4. Verilerin Toplanması

BEBK kullanım ağırlığını soru formu, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakanlığı ve Sosyal Hizmetler Kurumu'na bağlı kurumlarda uygulanabilmesi için gerekli izinler alınmıştır (EK 1).

Yapılan çalışma sonucunda tespit edilen Lefkoşa bölgesinde aktif olarak hizmet vermekte olan toplam 30 kurumdan 27 tanesi aranmış veya ziyaret edilmiş çalışmaya katkı koyma konusunda 16 kurumdan olumlu cevap alınmıştır. en çok öğrenci sayısına sahip ve küçük kapasiteli çalışan kurumlardan oluşan 16 kurum ziyaret edilmiştir. BEBK kullanım ağırlığını soru formu uygulanacak yöneticiler ile görüşülmüş ve formun uygulanması hakkında bilgi verilmiştir.

3.5. Verilerin İstatistiksel Çözümlemesi

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan anket formundan elde edilen veriler bilgisayar ortamına aktarılarak Statistical Package for Social Science (SPSS) 24.0 istatistiksel veri analizi paket programı aracılığıyla çözümlenmiştir.

Araştırmaya dahil edilen eğitim ve bakım verenlerin tanıtıcı özelliklerinin saptanmasında frekans analizi kullanılmış ve frekans dağılım tabloları ile gösterilmiştir.

Eğitim ve bakım verenlerin BEBK yaklaşımına ait ilkeleri kullanma ağırlıklarının saptanmasında, Eğitim ve bakım verenlerin BEBK Kullanım Ağırlığı Soru formunda yer alan ve 12 soruya verdikleri yanıtların dağılımı frekans analizi yöntemi kullanılarak belirlenmiş ve sonuçlar frekans dağılım tabloları aracılığıyla sunulmuştur. Ayrıca her bir soruda kullanılan yaklaşımlara ait histogram grafiği oluşturulmuştur.

Eğitim ve bakım verenlerin eğitim durumu, yaş ve medeni durum gibi tanıtıcı özelliklerine göre BEBK yaklaşımın yer alan ilkeleri kullanma ağırlıklarının saptanmasında çapraz tablolar kullanılmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR ve YORUMLAR

Araştırmanın bu bölümünde araştırmaya katılan eğitim verenlerin tanıtıcı özellikleri, BEBK yaklaşımına ait ilkeleri kullanma ağırlıkları ve bazı tanıtıcı özelliklerine göre BEBK yaklaşımına ait ilkeleri kullanma ağırlıkları verilmiştir.

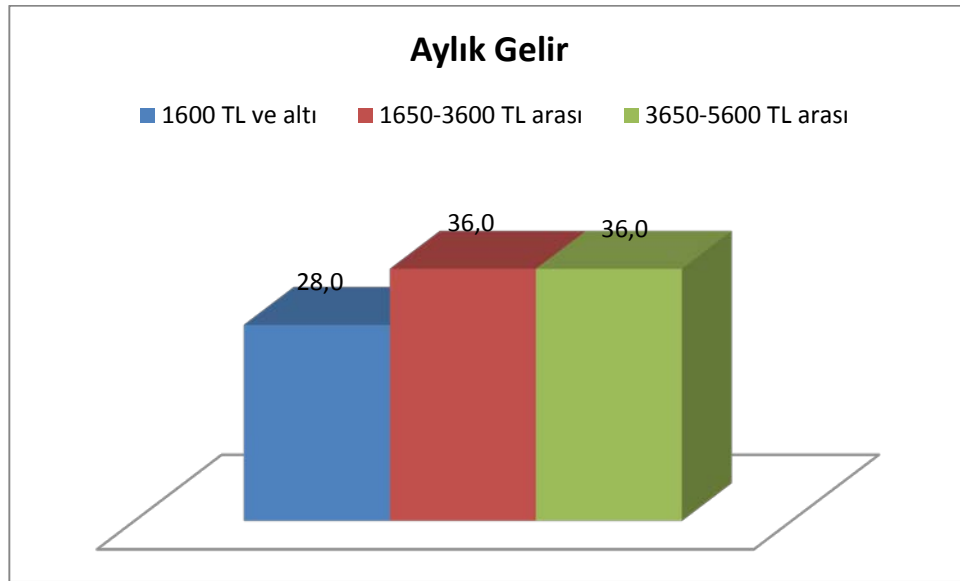
Tablo 4.1. Eğitim ve bakım verenlerin sosyo-demografik özellikleri

	Sayı (n)	Yüzde (%)
Cinsiyet		
Kadın	25	100,0
Medeni durum		
Bekar	11	44,0
Evli	14	56,0
Eğitim durumu		
Ortaokul/Lise	6	24,0
Lisans/Lisansüstü	19	76,0
0-3 yaş grubundaki çocuğun bakımının üstlenilen yaş		
15-24 arası	11	44,0
25-34 arası	7	28,0
35-44 arası	7	28,0
Sektör		
Özel Sektör	23	92,0
Vakıf	2	8,0
Toplam	25	100

Tablo 4.1.'de araştırma kapsamına alınan eğitim ve bakım verenlerin sosyo-demografik özelliklerinin dağılımı verilmiştir.

Tablo 4.1. incelendiğinde, araştırmaya dahil edilen eğitim ve bakım verenlerin %44,0'ünün bekar ve %56,0'sının evli olduğu, %24,0'ünün ortaokul veya lise mezunu, %76,0'sının lisans veya lisansüstü mezunu olduğu görülmektedir. Eğitim ve bakım verenlerin %44,0'ü 0-3 yaş grubundaki çocuğun bakımının kendisi 15-24 yaş arasındayken, %28,0'i 25-34 yaş ve %28,0'i 35-44 yaş arasındayken üstlenmiştir. Eğitim ve bakım verenlerin %88,0'i özel sektörde çalışmaktadır.

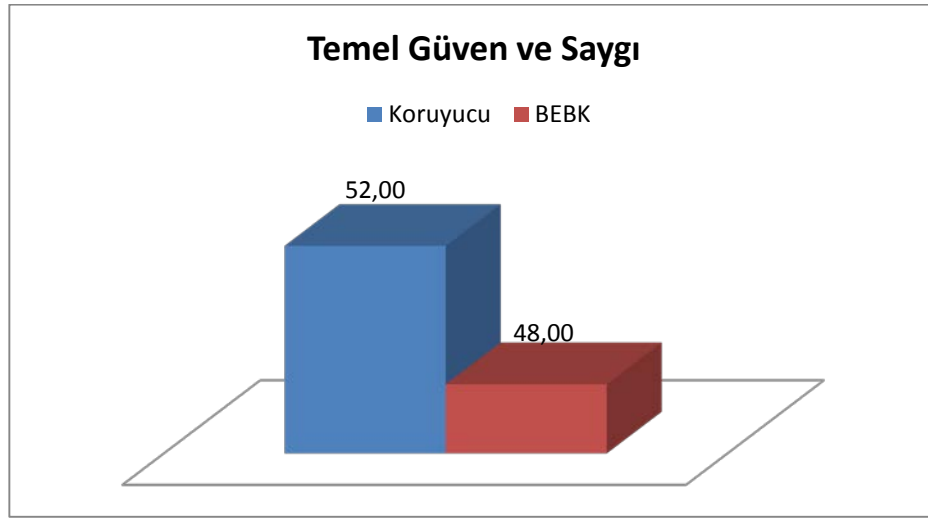
Şekil 4.1.'de verilen eğitim ve bakım verenlerin aylık gelirlerine göre dağılımına ilişkin sonuçlar incelendiğinde, araştırmaya dahil edilenlerin %28,0'inin aylık 1600 TL ve altı, %36,0'sının aylık 1650-3600 TL arası ve %36,0'sının aylık 3650-5600 TL arası gelire sahip olduğu görülmektedir.

Şekil 4.1. Eğitim ve bakım verenlerin aylık gelirlerinin dağılımı

Tablo 4.2. Temel güven ve saygı ilkesi için gösterilen tutumlar 1: Eğitim ve bakım verenlerin “İki yaşındaki çocuk parkta oyun oynarken başka bir çocuğu iterek onun incinmesine sebep olması” halinde gerçekleştirdikleri davranışların dağılımı

Temel Güven ve Saygı	n	%
Çocuğun hemen özür dilemesini sağladım. Bir daha böyle bir davranış yapmaması gerektiğini anlatırdım. Çocuklar bilinçsizce hata yapabilir onlara doğruyu model olarak öğretmemiz gerektiğini düşünürdüm. Ona anlayabileceği bir şekilde diğer çocuğun canının yandığını ve bu şekilde davranmaması gerektiğini anlatırdım.	13	52,0
Çocuğun yanına yaklaşır, onun seviyesine iner, gözlemlemeye başlardım. Gerekirse müdahale edebilecek yakınlıkta olduğumdan emin olurudum. Gözlemleyerek çocuğun neden ittiğini anlamaya çalışırdım ve tekrar itmesini engelleyebilmek için yakınında dururdum. Gerekirse araya girer ve çocuğu samimi ve net bir tavır ile durumdan uzaklaştırırdım.	12	48,0
Toplam	25	100,0

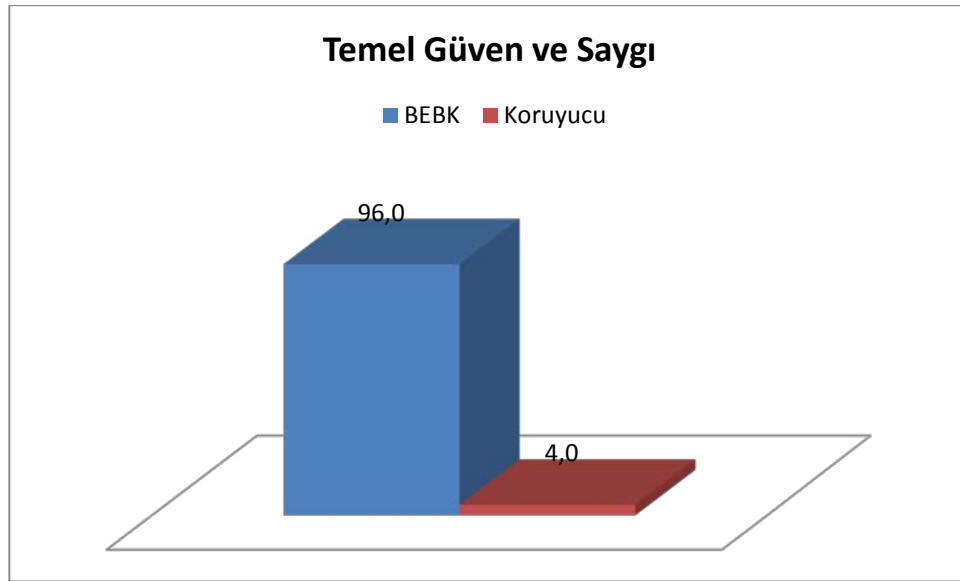

Şekil 4.2. Eğitim ve bakım verenlerin temel güven ve saygı ilkesi için gösterdiği tutumlar

Tablo 4.2. ve Şekil 4.2.’de verilen Temel Güven ve Saygı yaklaşımına ilişkin sonuçlar incelendiğinde, eğitim ve bakım verenlerin %52,0’si “İki yaşındaki çocuğun parkta oyun oynarken başka bir çocuğu iterek onun incinmesine sebep olması” halinde koruyucu tutum sergiledikleri saptanırken, %48,0’inin BEBK yaklaşımını tercih ettikleri görülmüştür.

Tablo 4.3. Temel güven ve saygı ilkesi için gösterilen tutumlar 2: Eğitim ve bakım verenlerin “İki yaşında bir çocuk ile kaliteli yemek saatini” tanımlama şekillerine göre dağılımı

Temel Güven ve Saygı	n	%
<i>Herhangi bir yetişkinle yemek yer gibi çocuk ile de yemek yerken bir şeyler paylaşabilmek. Hem sağlıklı besinler ile fiziksel gelişiminin desteklenmesini hem de kaliteli zaman paylaşımı ile duygusal-sosyal gelişiminin desteklenmesini sağlamak. Yemek saatinde çocuğun, kendisi yemeğe çalışarak motor becerilerinin, açlık/tokluk duygusunu kendisi algılayarak bedensel algısının ve sohbet ederek dil gelişiminin desteklenmesine fırsat yaratmak.</i>	24	96,0
<i>Sağlıklı yemekleri güzel sunumlar ile oyun halinde çocuğa yedirmek. Doğru ve düzenli besleniyor olduğundan emin olmak. Çocuğa yemek saatinde baskı yapmadan gerekirse çizgi film izleterek yemeğini yedirmek</i>	1	4,0
Toplam	25	100,0

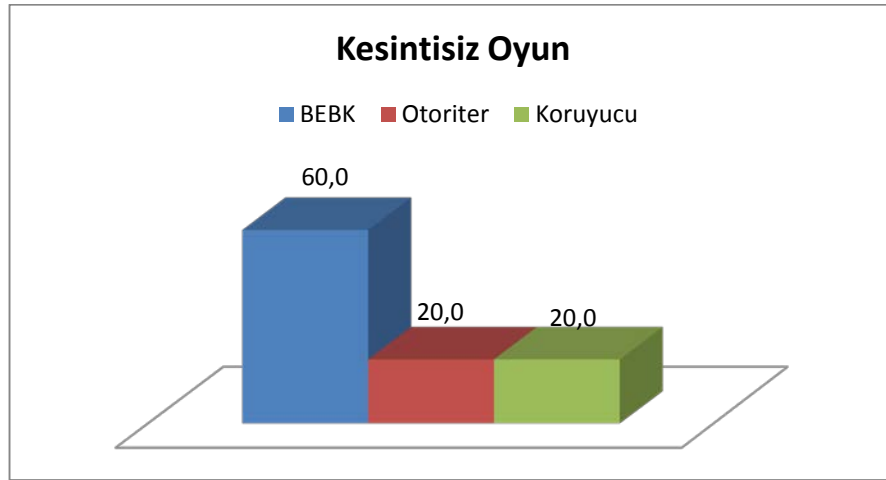
Şekil 4.3. Eğitim ve bakım verenlerin temel güven ve saygı ilkesi için gösterdiği tutumlar

Araştırma kapsamına alınan eğitim ve bakım verenlerin BEBK yaklaşımına ilişkin Temel Güven ve Saygı ilkesini kullanım ağırlığı Tablo 4.3.'te ve Şekil 4.2.'de verilmiştir.

Araştırmaya katılan eğitim ve bakım verenlerin %96,0'sının “İki yaşındaki bir çocuğun yemek saatini” BEBK yaklaşımına göre tanımladıkları saptanmıştır.

Tablo 4.4. Kesintisiz oyun ilkesi için gösterilen tutumlar 1: Eğitim ve bakım verenlerin “Bir yaş altında çocuk uykudan uyanıyor ve 15 dakikaya yakın bir süre yatağında sakince yatması” halinde gerçekleştirdikleri davranışların dağılımı

Kesintisiz Oyun	n	%
<i>Çocuğa müdahale etmezdim. Bu zamanın çocuğun kendi kendine olabileceği ve birşeye ihtiyaç duymadığı biz zaman dilimi olarak kabul ederdim. Bana seslenirse duyabilmek için çocuğu duyabileceğim yakınlıkta kalırdım. Fakat bana seslenmediği veya ağlamadığı sürece çocuğun sessiz oyununa müdahale etmez, onun özgürlüğüne saygı duyardım.</i>	15	60,0
<i>Çocuğu yatağından alır, altını değiştirip yemek saati için hazırlarım. Çocukların gün akışının düzende gitmesi son derece önemlidir. Çocuğun bir sonraki işlem için hazır olması ve herşeyin saatinde düzenli olarak devam etmesine önem verirdim.</i>	5	20,0
<i>Çocuğun yanına gider onunla oynarım. Sıkılmaması için oyuncaklar götürürüm. Bu süreyi çocuğa bişeyler öğretmek için değerlendiririm. Uykudan uyandığında genellikle mutlu olduğu için onunla güler oynardım.</i>	5	20,00
Toplam	25	100,0

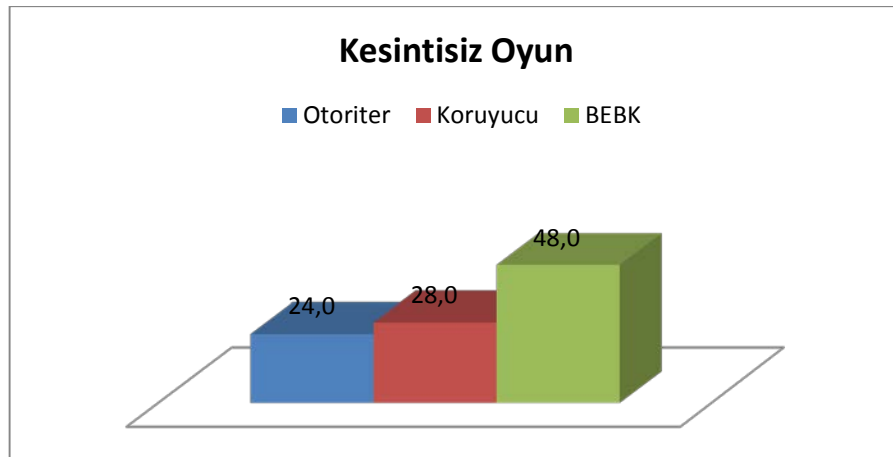

Şekil 4.4. Eğitim ve bakım verenlerin kesintisiz oyun ilkesi için gösterdiği tutumlar

Eğitim ve bakım verenlerin %20,0’si “Bir yaş altında çocuk uykudan uyanıyor ve 15 dakikaya yakın bir süre yatağında sakince yatması” halinde otoriter , %20,0’si koruyucu bir tutum sergilerken, %60,0’ı BEBK yaklaşımının kesintisiz oyun ilkesini sergilemiştir.

Tablo 4.5. Kesintisiz oyun ilkesi için gösterilen tutumlar 2: Eğitim ve bakım verenlerin “İki yaşındaki çocuğun bezini değiştirme vakti gelmiştir fakat çocuk odaklanmış bir şekilde oyun oynaması” halinde gerçekleştirdikleri davranışların dağılımı

Kesintisiz Oyun	n	%
Çocuk itiraz etse bile hemen oyunu bölüp bezini değiştiririm. Temiz bir şekilde oyuna dönmesine izin veririm aksi taktirde zaten odaklanması mümkün olmayacaktır. Çocuğun, kuralları benim belirlediğimi anlaması için bunun bir fırsat olduğunu düşünürüm.	6	24,0
Çocuk oyuna devam ederken onu çok fazla rahatsız etmeden oyunun bir parçası şeklinde bezini değiştiririm. Böylece çocuğun oyununu ve konsantresini bölmemiş olurum. Çocuk bez değiştirmeyi bir oyun olarak yapmaya başlayınca daha işbirlikçi olacak ve bez değiştirmek daha kolay olacaktır diye düşünürüm. Gerekirse önce çocuğun oyuncağının bezini birlikte değiştiriz daha sonra ben çocuğunkini değiştirim. Bez değiştirken sıkılmaması için çocuğa oyuncaklar veya tablet verebilirim.	7	28,0
Çocuğun oyuna odaklanmasına saygı gösterir ve onu gözlemlerdim eğer dikkati dağılıyorsa bezinden rahatsız olduğu işaretini alırdım. Eğer bir süre beklememe rağmen dikkati dağılmamışsa, çocuğa bezinin değişmesi gerektiğini söylerdim ve bezini değiştirme isteğini anlayıp tepki vermesi için ona zaman tanırdım. Çocuk yinede iş birliği yapmak istemezse hareketlerimi yavaşlatırdım, göz teması sunardım ve ilgili görünüyorsa beraber yapmakta olduklarımız ile ilgili çocuğa konuşurdum.	12	48,0
Toplam	25	100,0

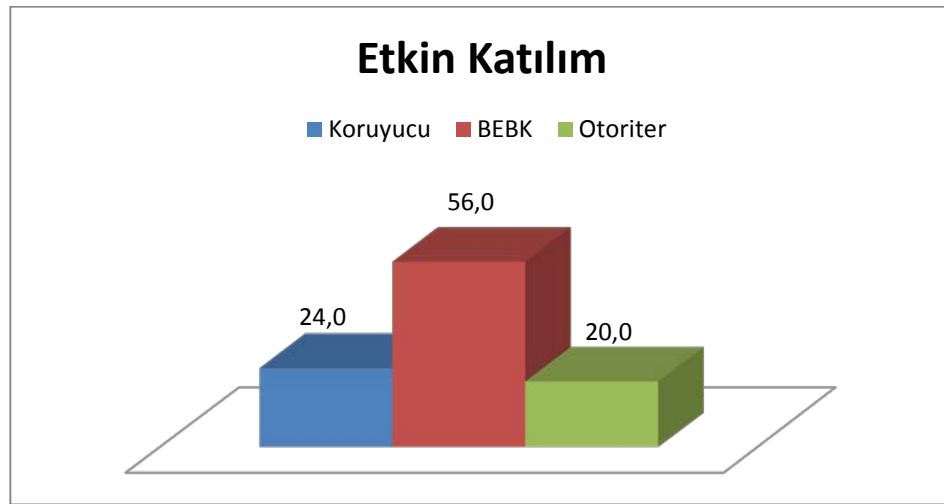

Şekil 4.5. Eğitim ve bakım verenlerin kesintisiz oyun ilkesi için gösterdiği tutumlar

Tablo 4.5. ve Şekil 4.5. incelendiğinde, eğitim ve bakım verenlerin %24,0’ünün “İki yaşındaki çocuğun bezini değiştirme vakti gelmiştir fakat çocuk odaklanmış bir şekilde oyun oynaması” halinde otoriter tutum, %28,0’inin koruyucu tutum ve %48,0’inin BEBK yaklaşımını kullandığı görülmektedir.

Tablo 4.6. Etkin katılım ilkesi için gösterilen tutumlar 1:Eğitim ve bakım verenlerin “Üç yaşındaki çocuk nezle olmuştur ve burnu akmaktadır. Burnunun temizlenmesi gerekmesi” halinde gerçekleştirdikleri davranışların dağılımı

Etkin Katılım	n	%
Çocuğun burnunu sık sık temizler çocuğu rahatlarım. Çocuğun rahatsız olmaması için bunu bir oyun haline getirirdim. Böyle bir durumda en önemli olan çocuğun temizliği ve rahatlığıdır. Çocuktan mendili saklamasını ister ve bulduğum zaman burnunu silme hakkı kazanacağını söylerdim. Çocuk bu şekilde oyun oynarken burnunun temizlendiğinin farkına bile varmayacağını düşünürdüm.	6	24,0
Elimde peçete ile beni görebileceği açıdan çocuğa yaklaşıp, onun seviyesine inip burnunun temizlenmesi gerektiğini ona söylerdim. Önce burnunu kendisinin temizlemek isteyip istemediğini ona sorardım ve soruyu algılaması için zaman tanırırdım. Gerek olursa onu burnunu temizleyeceğimi söyler sonrada yavaş ve nazikçe burnunu temizlerdim. Bu durumu çocuğu işbirliğine davet etmek için bir fırsat olarak değerlendirirdim.	14	56,0
Çocuğa gidip kendi burnunu silmesini söylerim. Kendi kendine bakmayı öğrenmesini sağlardım. Çocukların sorumluluk alması gerektiğini ve bunun çocuğa sorumluluk almasını öğretmek için iyi bir fırsat olduğunu düşünürdüm.	5	20
Toplam	25	100,0

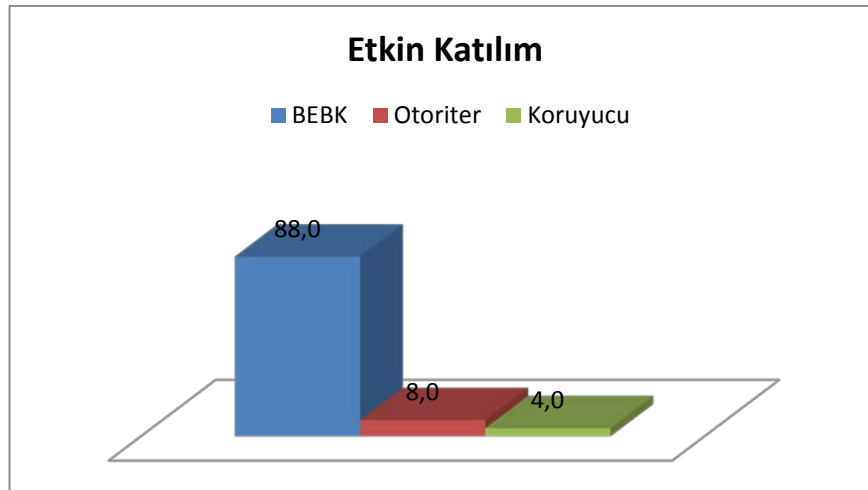

Şekil 4.6. Eğitim ve bakım verenlerin etkin katılım ilkesi için gösterdiği tutumlar

Tablo 4.6.’ya göre “Üç yaşındaki çocuk nezle olmuştur ve burnu akmaktadır. Çocuğun burnunun temizlenmesi gerekmesi” halinde eğitim ve bakım verenlerin %24,0’ü koruyucu, %20,0’si otoriter bir tutum sergilerken %56,0’sı BEBK yaklaşımlarını kullanmaktadır.

Tablo 4.7. Etkin katılım ilkesi için gösterilen tutumlar 2: Eğitim ve bakım verenlerin “Çocuğun bez değiştirme saatlerini kolay hale getirmek için yapılabilecek davranışlara” ilişkin görüşlerinin dağılımı

Etkin Katılım	n	%
<i>Hareketlerimi yavaşlattırdım ve her bez değiştirme zamanında aynı hareket dizisini takip ederdim. Ayağını kaldırmak, kremi tutmak, bezini açmak vs gibi konularda çocuktan yardım ve işbirliği isteyerek çocuğu bez değiştirmeye dahil ederdim. Bez değiştirmenin benim çocuğa yaptığım bir şey değil de çocuk ile benim birlikte yaptığımız bir şey olmasını sağladım ve bu bakım zamanını çocuk ile birlikte geçirdiğimiz kaliteli zaman haline dönüştürdüm.</i>	22	88,0
<i>Çocuğa çok fazla direnme zamanı tanımadan hızlıca değiştirdim ve bir an önce günlük yaşantıya dönerdim. Bunun yanında erken zamanda çocuğu tuvalet eğitimine başlattırdım.</i>	2	8,0
<i>Bez değiştirmeyi oyun haline getirirdim. Bezi çocuğun istediği zaman, çocuğun istediği şekilde değiştirdim. Şartları çocuğun belirlemesine izin verirdim. Bez değiştirme esnasında çocuğu oyalamaya devam eder, sıkılmamasını sağladım.</i>	1	4,0
Toplam	25	100,0

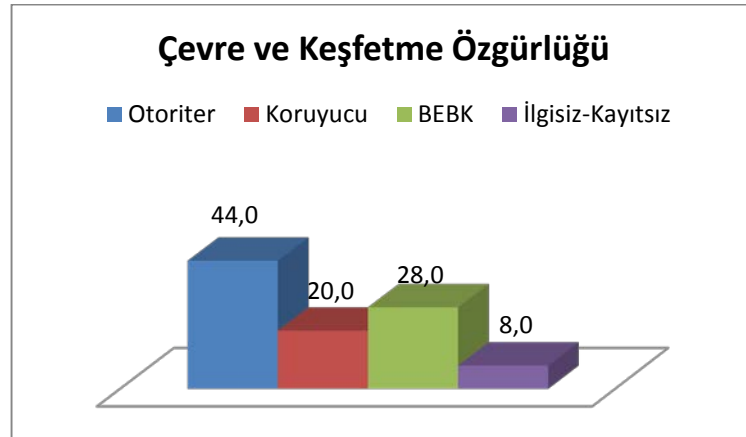

Şekil 4.7. Eğitim ve bakım verenlerin etkin katılım ilkesi için gösterdiği tutumlar

Tablo 4.7. ve Şekil 4.7. incelendiğinde eğitim ve bakım verenlerin %88’inin “Çocuğun bez değiştirme saatlerini kolay hale getirmek için” BEBK yaklaşımı kullandıkları saptanmış olup, eğitim ve bakım verenlerin %8,0’i otoriter, %4,0’ü koruyucu yaklaşımları kullanmaktadır.

Tablo 4.8. Çevre ve keşfetme özgürlüğü ilkesi için gösterilen tutumlar 1: Eğitim ve bakım verenlerin “Bir yaş altı çocuğun bakım görmediği zamanını geçirmesi için en uygun yere” ilişkin görüşlerinin dağılımı

Çevre ve Keşfetme Özgürlüğü	n	%
Renkleri ve sesleri öğrenebilmesi için uygun oyuncak ve müziklerle donatılmış bir ortamda olması uygundur. Çocuğun küçük yaştan eğitilmesi ve konsantre olabilmesi önemlidir. Bunu sağlayabilmek için çocuğu gelişimsel özelliklerine uygun oyuncaklar ile donatılmış oyun parkında vakit geçirmesi uygundur.	11	44,0
1 yaş altı çocuk için en güvenli ve sağlıklı ortam kucaktır. Mümkün olduğu kadar çok bakım vereni ile fiziksel temasta olması gerekir. Ben kendi işlerim ile ilgilenirken çocukta uygun bir aparat ile benim üzerime bağlı olabilir. Böylece hem birlikte vakit geçirmiş oluruz hem de ben kendi işlerim ile ilgilenebilmiş olurum.	5	20,0
En uygun yer çocuk için özel olarak ayrılmış çocuğun güven ve rahatlık içinde sırt üstü yatabileceği bir oda veya bir odanın içerisinde parmaklıklar ile ayrılmış bir bölümdür. Oda çocuğun zarar görebileceği sivri kenarlı objeler ve köşelerden ve çocuğa zarar verebilecek ağırlıkta eşyalardan arındırılmış olmalıdır. Kısaca öyle bir ortam ki yanlışlık ile anahtarınızı unutup eve girmeyi saatler sonra başarsanız bile çocuğu aç, yorgun, kirli bir bez ile fakat zarar görmemiş bulacağınız bir ortam.	7	28,0
1 yaş altındaki çocuk çevresinin farkında değildir, herhangi bir yerde olabilir. Tercihen yatağında olması uygundur, böylece bende kendi işlerimle rahatça ilgilenebilirim.	2	8,0
Toplam	25	100,0

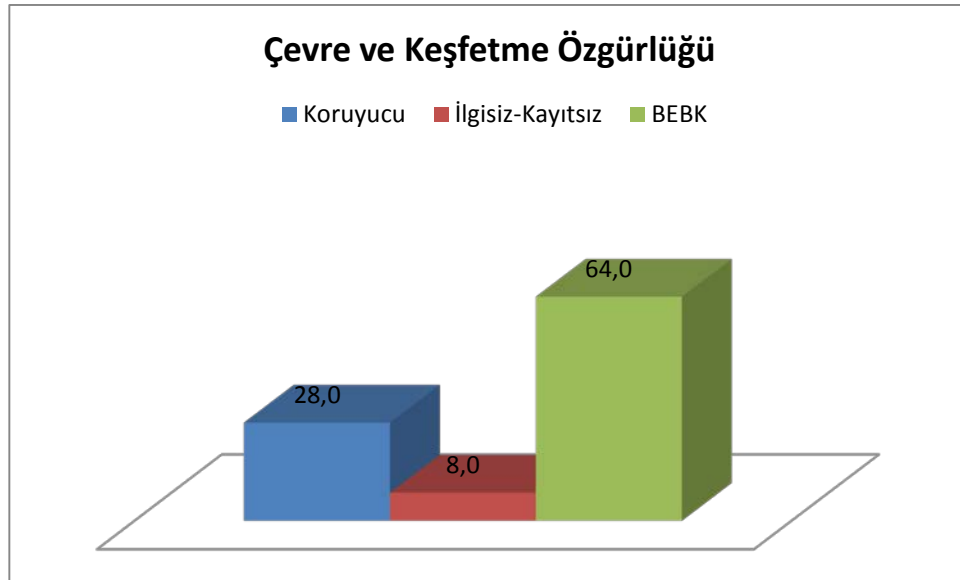

Şekil 4.8. Eğitim ve bakım verenlerin çevre ve keşfetme özgürlüğü ilkesi için gösterdiği tutumlar

Tablo 4.8 ve Şekil 4.8.’e göre “Bir yaş altı çocuğun bakım görmediği zamanını geçirmesi için en uygun yeri” eğitim ve bakım verenlerin %44,0’ü otoriter, %20,0’si koruyucu, %8,0’i ilgisiz tutum sergileyerek tanımlarken, %28,0’i BEBK yaklaşımları kullanarak tanımlamaktadır.

Tablo 4.9. Çevre ve keşfetme özgürlüğü ilkesi için gösterilen tutumlar 2: Eğitim ve bakım verenlerin “Çocukların keşfetme özgürlüklerinin olabileceği güvenli bir ortamın tanımını” yapma şekillerine göre dağılımı

Çevre ve Keşfetme Özgürlüğü	n	%
<i>Her an yetişkinlerin gözetiminde ve güvencesinde olabilecekleri bir ortam.</i>	7	28,0
<i>Çocuklar için her ortam güvenilirdir çünkü onlar kötülük nedir bilmezler.</i>	2	8,0
<i>Bakım veren kişinin tamamen rahat olabileceği ve çocuk özgürce hareket ederken, çevresini keşfederken kimseden ‘ona dokunma’, ‘oraya tırmanma’, ‘‘orası güvenli değil’’ sözcüklerini duymayacağı bir ortam</i>	16	64,0
Toplam	25	100,0

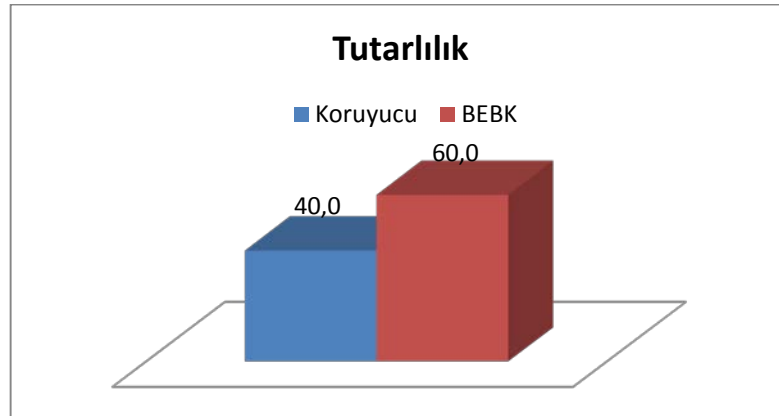

Şekil 4.9. Eğitim ve bakım verenlerin çevre ve keşfetme özgürlüğü ilkesi için gösterdiği tutumlar

Tablo 4.9. ve Şekil 4.9.’da araştırma kapsamına alınan eğitim ve bakım verenlerin BEBK yaklaşımına ilişkin Çevre ve Keşfetme Özgürlüğü ilkesinin kullanım ağırlığı verilmiş olup, eğitim ve bakım verenlerin %28,0’i ““Çocukların keşfetme özgürlüklerinin olabileceği güvenli bir ortamı” koruyucu tutum sergileyerek, %8,0’i ilgisiz-kayıtsız tutum sergileyerek tanımlarken, %64,0’ü BEBK yaklaşımlarının kullanarak tanımlamaktadır.

Tablo 4.10. Tutarlılık ilkesi için gösterilen tutumlar 1: Eğitim ve bakım verenlerin “Bir yaş altı çocuk yatağına yatırıldığında ağlaması” halinde gerçekleştirdikleri davranışların dağılımı

Tutarlılık	n	%
<i>Tüm ihtiyaçlarının karşılanmış olduğundan emin olurum. Buna rağmen susmuyorsa kucağıma alır dikkatini başka yönlere çekmeye çalışırım. Şarkı söylerim, kucağımda sallarım, emzik veririm, bir şekilde onu teselli ederim. Yinede olmuyorsa çocuğu yanımda yatırırım. Ten Tene temas etmek çocuğu rahatlatacak ve güvende hissettirecektir.</i>	10	40,0
<i>Bol bol kucaklanmış olmak dahil çocuğun tüm ihtiyaçlarının karşılanmış olduğundan emin olurum. Buna rağmen ağlama devam ediyorsa sessizce yanına gidip dikkatlice neye ihtiyacı olabileceğini anlayabilmek için onu gözlemlerim, uykusu mu var, gazı mı var, üşümüş mü, sakinliğe mi ihtiyacı var yoksa ağlama gibi duyulan sadece kendini ifade etme şekli mi. Çocuğun yanında kalırım, ona dokunurum ve sakin bir sesle onun yanında olduğumu hissetmesini sağlarım. Gerek olursa kucağıma alır biraz sakinleşince geri yatağına bırakırım ve ihtiyaç duyarsa yakında olacağımı söyleyip odada çıkardım. Çocuğa kendisini ifade etmesi ve uykuya dalmanın yolunu bulması için ihtiyacı olan zaman ve saygıyı tanırdım ve ihtiyaç olursa aynı döngüyü tekrarlardım.</i>	15	60,0
Toplam	25	100,0

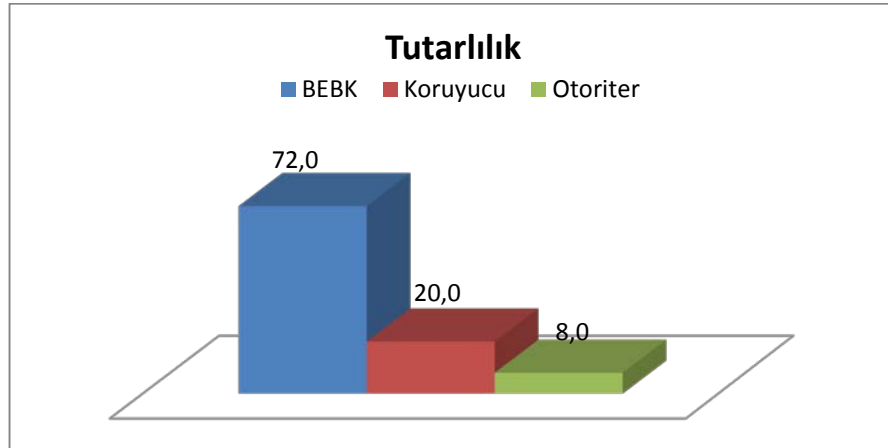

Şekil 4.10. Eğitim ve bakım verenlerin tutarlılık ilkesi için gösterdiği tutumlar

Tablo 4.10 ve Şekil 4.10’da “Bir yaş altı çocuk yatağına yatırıldığında ağlaması” halinde sergileyecekleri davranışların dağılımı verilmiş olup, eğitim ve bakım verenlerin %40,0’ının “Bir yaş altı çocuk yatağına yatırıldığında ağlaması” halinde koruyucu tutum gösterdiği, %60,0’ının ise BEBK yaklaşımlarından Tutarlılık ilkesi doğrultusunda hareket ettiği saptanmıştır.

Tablo 4.11. Tutarlılık ilkesi için gösterilen tutumlar 2: Eğitim ve bakım verenlerin “İki yaşında bir çocuk araba koltuğuna oturmamak için direnmesi ve ağlaması” halinde gerçekleştirdikleri davranışların dağılımı

Tutarlılık	n	%
<i>Yolculuğa çıkmadan önce kendini hazırlaması için çocuğa ‘5 dakika sonra arabaya bineceğiz ve sen koltuğuna oturmalısın’ şeklinde bilgi verirdim. Arabaya gitme vakti geldiğinde çocuk hala direniyorsa ona ‘arabaya yürüyerek mi gitmek istersin kucakta mı?’ gibi bir seçenek sunarım. Çocuğun itirazları devam ediyorsa, çocuğa ‘şimdi seni kucağıma alıp arabaya götüreceğim’ derdim ve söylediğimi yapardım. Hareketlerim net olurdu fakat tavrım yumuşak ve sevgi dolu. Böylece çocuğa belirli kurallara uymak zorunda olduğunu fakat bunun aramızdaki sevgi ile bir alakası olmadığını hissettirmiş olurum.</i>	18	72,0
<i>Araba koltuğunu eğlenceli hale getirmeye çalışırım. Yolculukta mümkünse çocuğun yanına oturur onunla oyun oynarım veya tablet açarım. Buna rağmen çok ağlarsa bir süre kucağıma alır sonra tekrar koltuğuna oturturum. Böylece çocuğu çok fazla üzmeden olabildiğince güvenle seyahat etmesini sağlamış olurum.</i>	5	20,0
<i>Hiç bir tartışmaya girmeden çocuğu ağlatarak bile olsa koltuğa oturtur ve kemerini bağlarım. Çocuğun otoriteye saygı duymasını sağlarım. Böylece çocuğa ileriki yıllarında da kurallara uyması gerektiğini öğretmiş olurum.</i>	2	8,0
Toplam	25	100

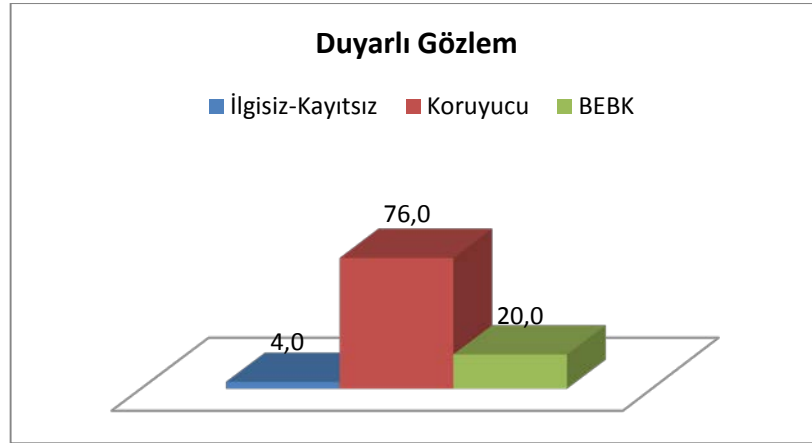

Şekil 4.11. Eğitim ve bakım verenlerin tutarlılık ilkesi için gösterdiği tutumlar

Tablo 4.11. ve Şekil 4.11. incelendiğinde, “İki yaşında bir çocuk araba koltuğuna oturmamak için direnmesi ve ağlaması” halinde” eğitim ve bakım verenlerin %20,0’sinin koruyucu, %8,0’inin otoriter ve %72,0’sinin BEBK yaklaşımlarını kullandıkları tespit edilmiştir.

Tablo 4.12. Duyarlı gözlem ilkesi için gösterilen tutumlar 1: Eğitim ve bakım verenlerin “Çocuğa oynaması için tahta bloklar verilmesi ve çocuk onları birbirine vurmaya başlaması” halinde gerçekleştirdikleri davranışların dağılımı

Duyarlı Gözlem	n	%
Çocukların bu tür davranışlarını doğal karşılarım, bunu bir sorun haline getirmem. Sesten çok rahatsız olursam çocuğu odasına gönderirim.	1	4,0
Çocuğa bloklarla nasıl oynayabileceğini göstermek için yardımcı olurum. İlk kez tanıştığı bir oyuncakla ne yapacağını bilmiyor oluşunun doğal olduğunu düşünür çıkardığı sestten rahatsız olmamaya çalışırım. Çocuğun yanına gider birkaç kez onunla birlikte blokları üst üste dizerim. Dizerken renklerini söyleyerek veya blokları sayarak çocuğa eğitim de vermiş olurum	19	76,0
Çocuğun bloklar ile oynamayı seçtiği şekli takdir ederdim. Çocuğa müdahale etmez veya bloklarla belirli bir oynama şekli göstermezdim. Çocuğun oyununda herhangi bir hedef olması gerekmediğini anlar ve çocuğun yapmayı seçtiği her hareketin kendine özgü bir öğrenme fırsatı olduğunu düşünürdüm.	5	20,0
Toplam	25	100,0

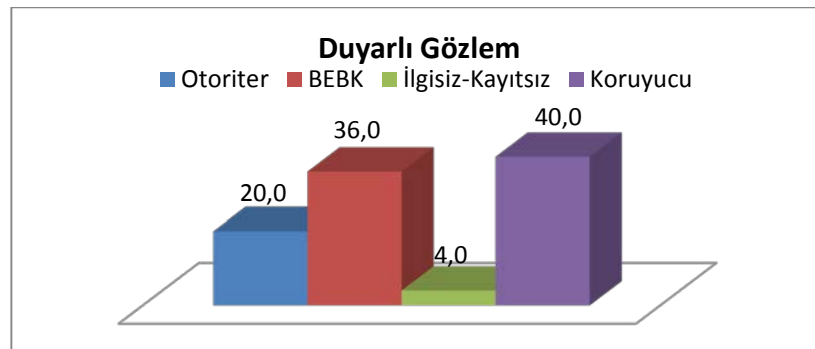

Şekil 4.12. Eğitim ve bakım verenlerin duyarlı gözlem ilkesi için gösterdiği tutumlar

Tablo 4.12. ve Şekil 4.12.’de eğitim ve bakım verenlerin BEBK yaklaşımlarından Duyarlı Gözlem ilkesini kullanım ağırlığı verilmiş olup, eğitim ve bakım verenlerin %76’sının “Çocuğa oynaması için tahta bloklar verilmesi ve çocuk onları birbirine vurmaya başlaması” halinde BEBK yaklaşımını kullandığı, %4,0’ünün ilgisiz-kayıtsız ve %20,0’sinin koruyucu tutum sergilediği görülmektedir.

Tablo 4.13. Duyarlı gözlem ilkesi için gösterilen tutumlar 2: Eğitim ve bakım verenlerin “Bir buçuk yaşındaki çocuğun hala yürümeye başlamaması ve bu durum etrafındakileri endişelendirmeye başlaması” halinde gerçekleştirdikleri davranışların dağılımı

Duyarlı Gözlem	n	%
<i>Doktorun ve bilimsel araştırmaların yürümeye başlamak için önerdiği yaşı kaale alırım. Eğer çocuk bu yaş sınırının içinde ise durumu normal karşılarım. Eğer değil ise hemen bir doktora danışırım gerekli önlemlerin alınmasını sağlarım.</i>	5	20,0
<i>Çocuğun hali hazırda ne yapıyor olduğunu anlayabilmek için onu dikkatlice gözlemlerim. Büyük motor becerilerini ve kalın kaslarını nasıl kullandığına dikkat ederim, örneğin vucunu ileriye doğru itmek için bacaklarını kullanıyor mu? Çömelebiliyor, tutunup ayağa kalkabiliyor ve sonra geri inebiliyor mu? Vücudunun herhangi bir yerini hareket ettirmekte isteksiz görünüyor mu? Çocuğun diğer gelişim alanlarına dikkat ederim, örneğin küçük motor becerileri ve ince kaslarının gelişimi. Çocuğun ne yapmadığından çok ne yapabiliyor olduğuna dikkat eder ve bunu gözlemlerdim. Belirli bir beklenti içinde olmaktansa objektif bir şekilde önümdeki ne olduğuna bakardım. Eğer zaman içerisinde çocuğun yapabildiği hareketler röportuarı gelişmezse o zaman bir doktora başvurur herşeyin yolunda olduğundan emin olurum</i>	9	36,0
<i>Bu durumu büyük bir sorun haline getirmem. Her çocuk gibi yürüyeceğini düşünürüm. Büyük ihtimal tembellik ediyordur diye düşünürüm. Eğer zaman içerisinde çocuk bir gelişme göztermezse doktora danışırım.</i>	1	4,0
<i>Her çocuğun kendine özgü zamanda yürümeye başladığını etrafıma hatırlarım. Çocuğu baskı altına sokmadan yürüme sürecini hızlandırması için çocuğa yardımcı olurum. Ellerimle ellerini tutar onu yürütürüm. Önüne değişik objeler koyar onu yürümeye teşvik ederim. Yinede bir gelişme göstemezde bir doktora danışırım.</i>	10	40,0
Toplam	25	100,0

Şekil 4.13. Eğitim ve bakım verenlerin duyarlı gözlem ilkesi için gösterdiği tutumlar

Tablo 4.13. ve Şekil 4.13.'e göre “Bir buçuk yaşındaki çocuğun hala yürümeye başlamaması ve bu durum etrafındakileri endişelendirmeye başlaması” halinde eğitim ve bakım verenlerin %20,0'sinin otoriter, %4'ünün ilgisiz-kayıtsız, %40,0'ının koruyucu ve %36,0'sının BEBK yaklaşımlarını kullanmakta olduğu saptanmıştır.

Tablo 4.14. Eğitim ve bakım verenlerin BEBK ilkelerini uygulama durumlarının dağılımı

İlke	Durum ve davranış	Uygulayan		Uygulamayan	
		n	%	n	%
Temel Güven ve Saygı	<i>İki yaşındaki çocuğun parkta oyun oynarken başka bir çocuğu iterek onun incinmesi durumunda</i>	12	48,0	13	52,0
	<i>İki yaşında bir çocuğun ile kaliteli yemek saatini tanımlama konusunda</i>	24	96,0	1	4,0
Kesintisiz Oyun	<i>Bir yaş altı bir çocuğunuykudan uyanması ve 15 dakikaya yakın bir süre yatağında sakince yatması durumunda</i>	15	60,0	10	40,0
	<i>İki yaşındaki çocuğun bezini değiştirme vakti gelmesi ancak çocuğun odaklanmış biçimde oyun oynaması durumunda</i>	12	48,0	13	52,0
Etkin Katılım	<i>Üç yaşındaki çocuk nezle olmuştur ve burnu akmaktadır. Burnunun temizlenmesi gerekmesi halinde</i>	14	56,0	11	44,0
	<i>Çocuğun bez değiştirme saatlerini kolay hale getirmek için yapılabilecekler konusunda</i>	22	88,0	3	12,0
Çevre ve Keşfetme Özgürlüğü	<i>Bir yaş altı çocuğun bakım görmediği zamanını geçirmesi için en uygun yer konusunda</i>	7	28,0	18	72,0
	<i>Çocukların keşfetme özgürlüklerinin olabileceği güvenli bir ortamın tanımını yapmada</i>	16	64,0	9	36,0
Tutarlılık	<i>Bir yaş altı çocuk yatağına yatırıldığı ağılaması durumunda</i>	15	60,0	10	40,0
	<i>İki yaşında bir çocuk araba koltuğuna oturmamak için direnmesi ve ağılaması durumunda</i>	18	72,0	7	28,0
Duyarlı Gözlem	<i>Çocuğa oynaması için tahta bloklar verilmesi ve çocuğun onları birbirine vurmaya başlaması halinde</i>	5	20,0	20	80,0
	<i>Bir buçuk yaşındaki çocuğun hala yürümeye başlamaması ve bu durum etrafındakileri endişelendirmesi halinde</i>	9	36,0	16	64,0

Tablo 4.14.'te araştırma kapsamına alınan eğitim ve bakım verenlerin BEBK ilkelerini uygulama durumlarının dağılımı verilmiştir.

BEBK yaklaşımının Temel Güven ve Saygı ilkesini; “İki yaşındaki çocuğun parkta oyun oynarken başka bir çocuğu iterek onun incinmesi” durumunda eğitim

ve bakım verenlerin %48,0'i , *“İki yaşında bir çocuğun ile kaliteli yemek saatini tanımlama”* konusunda ise %96,0'sı uygulamaktadır.

BEBK yaklaşımının kesintisiz oyun ilkesini *“Bir yaş altı bir çocuğun uykudan uyanması ve 15 dakikaya yakın bir süre yatağında sakince yatması”* durumunda eğitim ve bakım verenlerin %60,'ı uygularken, *“İki yaşındaki çocuğun bezini değiştirme vakti gelmesi ancak çocuğun odaklanmış biçimde oyun oynaması”* durumunda ise %48,0'i uygulamaktadır.

Etkin katılım ilkesini; *“Üç yaşındaki çocuk nezle olmuştur ve burnu akmaktadır. Burnunun temizlenmesi gerekmesi”* halinde eğitim ve bakım verenlerin %56,0'sı, *“Çocuğun bez değiştirme saatlerini kolay hale getirmek için yapılabilecekler”* konusunda ise %88,0'i uygulamaktadır.

Eğitim ve bakım verenlerin BEBK yaklaşımında yer alan Çevre ve Keşfetme Özgürlüğü ilkesini uygulama durumları incelendiğinde, eğitim ve bakım verenlerin %28,0'inin *“Bir yaş altı çocuğun bakım görmediği zamanını geçirmesi için en uygun yer”* konusunda , %64,0'ünün ise *“Çocukların keşfetme özgürlüklerinin olabileceği güvenli bir ortamın tanımını”* yapmada uyguladıkları saptanmıştır.

BEBK yaklaşımının Tutarlılık ilkesini; *“Bir yaş altı çocuk yatağına yatırıldığı ağlaması”* durumunda eğitim ve bakım verenlerin %60,0'ı kullanırken, *“İki yaşında bir çocuk araba koltuğuna oturmamak için direnmesi ve ağlaması”* durumunda ise eğitim ve bakım verenlerin %72,0'si kullanmaktadır.

“Çocuğa oynaması için tahta bloklar verilmesi ve çocuğun onları birbirine vurmaya başlaması” halinde eğitim ve bakım verenlerin %20,0'si ve *“Bir buçuk yaşındaki çocuğun hala yürümeye başlamaması ve bu durum etrafındakileri endişelendirmesi “* halinde %36,0'sı BEBK yaklaşımının duyarlı gözlem ilkesini uygulamaktadır.

Tablo 4.15. Eğitim ve bakım verenlerin medeni durumlarına göre BEBK ilkelerini uygulama durumlarının dağılımı

Tutum ve Davranışlar	BEBK Uygulama	Bekar n	Bekar %	Evli n	Evli %
<i>İki yaşındaki çocuğun parkta oyun oynarken başka bir çocuğu iterek onun incinmesi durumunda</i>	Uygulamayan	7	63,6	6	42,9
	Uygulayan	4	36,4	8	57,1
<i>İki yaşında bir çocuğun ile kaliteli yemek saatini tanımlama konusunda</i>	Uygulamayan	0	0,0	1	7,1
	Uygulayan	11	100,0	13	92,9
<i>Bir yaş altı bir çocuğun uykudan uyanması ve 15 dakikaya yakın bir süre yatağında sakince yatması durumunda</i>	Uygulamayan	4	36,4	6	42,9
	Uygulayan	7	63,6	8	57,1
<i>İki yaşındaki çocuğun bezini değiştirme vakti gelmesi ancak çocuğun odaklanmış biçimde oyun oynaması durumunda</i>	Uygulamayan	7	63,6	6	42,9
	Uygulayan	4	36,4	8	57,1
<i>Üç yaşındaki çocuk nezle olmuştur ve burnu akmaktadır. Burnunun temizlenmesi gerekmesi halinde</i>	Uygulamayan	5	45,5	6	42,9
	Uygulayan	6	54,5	8	57,1
<i>Çocuğun bez değiştirme saatlerini kolay hale getirmek için yapılabilecekler konusunda</i>	Uygulamayan	2	18,2	1	7,1
	Uygulayan	9	81,8	13	92,9
<i>Bir yaş altı çocuğun bakım görmediği zamanını geçirmesi için en uygun yer konusunda</i>	Uygulamayan	8	72,7	10	71,4
	Uygulayan	3	27,3	4	28,6
<i>Çocukların keşfetme özgürlüklerinin olabileceği güvenli bir ortamın tanımını yapmada</i>	Uygulamayan	4	36,4	5	35,7
	Uygulayan	7	63,6	9	64,3
<i>Bir yaş altı çocuk yatağına yatırıldığın ağlaması durumunda</i>	Uygulamayan	4	36,4	6	42,9
	Uygulayan	7	63,6	8	57,1
<i>İki yaşında bir çocuk araba koltuğına oturmamak için direnmesi ve ağlaması</i>	Uygulamayan	4	36,4	3	21,4
	Uygulayan	7	63,6	11	78,6
<i>Çocuğa oynaması için tahta bloklar verilmesi ve çocuğun onları birbirine vurmaya başlaması halinde</i>	Uygulamayan	9	81,8	11	78,6
	Uygulayan	2	18,2	3	21,4
<i>Bir buçuk yaşındaki çocuğun hala yürümeye başlamaması ve bu durum etrafındakileri endişelendirmesi halinde</i>	Uygulamayan	7	63,6	9	64,3
	Uygulayan	4	36,4	5	35,7

Tablo 4.15.’te eğitim ve bakım verenlerin medeni durumlarına göre BEBK ilkelerini uygulama durumlarının dağılımı verilmiştir.

“İki yaşındaki çocuğun parkta oyun oynarken başka bir çocuğu iterek onun incinmesi” durumunda bekar Eğitim ve bakım verenlerin %36,4’ü, evli eğitim ve bakım verenlerin ise %57,1’i BEBK yaklaşımlarından Temel Güven ve Saygı ilkesini uygulamaktadır. “İki yaşındaki bir çocuğun kaliteli yemek saati” konusunda ise bekar Eğitim ve bakım verenlerin tamamı (%100), evli eğitim ve bakım

verenlerin %92,9'u BEBK yaklaşımlarından Temel Güven ve Saygı İlkesini uygulamaktadır.

“Bir yaş altı bir çocuğun uykudan uyanması ve 15 dakikaya yakın bir süre yatağında sakince yatması” durumunda bekar eğitim ve bakım verenlerin %63,6'sı, evli Eğitim ve bakım verenlerin %57,1'i, *“İki yaşındaki çocuğun bezini değiştirme vakti gelmesi ancak çocuğun odaklanmış biçimde oyun oynaması”* durumunda bekar Eğitim ve bakım verenlerin %36,4'ü, evli eğitim ve bakım verenlerin %57,1'i BEBK yaklaşımlarından Kesintisiz Oyun ilkesini uygulamaktadır.

“Üç yaşındaki çocuk nezle olmuştur ve burnu akmaktadır. Burnunun temizlenmesi gerekmesi” halinde bekar eğitim ve bakım verenlerin %54,5'i, evli Eğitim ve bakım verenlerin %57,1'i BEBK yaklaşımlarından etkin katılım ilkesini uygulamaktadır. Ayrıca *“Çocuğun bez değiştirme saatlerini kolay hale getirmek için yapılabilecekler”* konusunda bekar eğitim ve bakım verenlerin %81,8'i ve evli eğitim ve bakım verenlerin %92,9'u BEBK yaklaşımlarından etkin katılım ilkesini uygulamaktadır.

“Bir yaş altı çocuğun bakım görmediği zamanını geçirmesi için en uygun yer” konusunda bekar Eğitim ve bakım verenlerin %27,3'ü , evli eğitim ve bakım verenlerin %28,6'sı ve *“Çocukların keşfetme özgürlüklerinin olabileceği güvenli bir ortamın ”* tanımını yapmada bekar eğitim ve bakım verenlerin %63,6'sı , evli eğitim ve bakım verenlerin %64,3'ü BEBK yaklaşımlarından Çevre ve Keşfetme Özgürlüğü ilkesini kullanmaktadır.

Bekar eğitim ve bakım verenlerin %63,6'sı *“Bir yaş altı çocuk yatağına yatırıldığı ağlaması”* durumunda ve *“İki yaşında bir çocuk araba koltuğuna oturmamak için direnmesi ve ağlaması”* durumunda BEBK yaklaşımlarından tutarlılık ilkesini kullanırken, evli eğitim ve bakım verenlerde bu oran sırasıyla %57,1 ve %78,6'dır.

“Çocuğa oynaması için tahta bloklar verilmesi ve çocuğun onları birbirine vurmaya başlaması” halinde bekar eğitim ve bakım verenlerin %18,2'si , evli Eğitim ve bakım verenlerin %21,ü ve *“Bir buçuk yaşındaki çocuğun hala yürümeye başlamaması ve bu durumun etrafındakileri endişelendirmesi”* halinde bekar eğitim

ve bakım verenlerin %36,4'ü ve evli eğitim ve bakım verenlerin %35,7'si BEBK yaklaşımlarından Duyarlı Gözlem ilkesini kullanmaktadır.

Tablo 4.16. Eğitim ve bakım verenlerin eğitim durumlarına göre BEBK ilkelerini uygulama durumlarının dağılımı

Tutum ve Davranışlar	BEBK Uygulama	Ortaokul/ Lise		Lisans/ Lisansüstü	
		n	%	n	%
<i>İki yaşındaki çocuğun parkta oyun oynarken başka bir çocuğu iterek onun incinmesi durumunda</i>	Uygulamayan	4	66,7	9	47,4
	Uygulayan	2	33,3	10	52,6
<i>İki yaşında bir çocuğun ile kaliteli yemek saatini tanımlama konusunda</i>	Uygulamayan	0	0,0	1	5,3
	Uygulayan	6	100,0	18	94,7
<i>Bir yaş altı bir çocuğun uykudan uyanması ve 15 dakikaya yakın bir süre yatağında sakince yatması durumunda</i>	Uygulamayan	3	50,0	7	36,8
	Uygulayan	3	50,0	12	63,2
<i>İki yaşındaki çocuğun bezini değiştirme vakti gelmesi ancak çocuğun odaklanmış biçimde oyun oynaması durumunda</i>	Uygulamayan	2	33,3	11	57,9
	Uygulayan	4	66,7	8	42,1
<i>Üç yaşındaki çocuk nezle olmuştur ve burnu akmaktadır. Burnunun temizlenmesi gerekmesi halinde</i>	Uygulamayan	5	83,3	6	31,6
	Uygulayan	1	16,7	13	68,4
<i>Çocuğun bez değiştirme saatlerini kolay hale getirmek için yapılabilecekler konusunda</i>	Uygulamayan	1	16,7	2	10,5
	Uygulayan	5	83,3	17	89,5
<i>Bir yaş altı çocuğun bakım görmediği zamanını geçirmesi için en uygun yer konusunda</i>	Uygulamayan	4	66,7	14	73,7
	Uygulayan	2	33,3	5	26,3
<i>Çocukların keşfetme özgürlüklerinin olabileceği güvenli bir ortamın tanımını yapmada</i>	Uygulamayan	3	50,0	6	31,6
	Uygulayan	3	50,0	13	68,4
<i>Bir yaş altı çocuk yatağına yatırıldığı ağlaması durumunda</i>	Uygulamayan	3	50,0	7	36,8
	Uygulayan	3	50,0	12	63,2
<i>İki yaşında bir çocuk araba koltuğuna oturmamak için direnmesi ve ağlaması</i>	Uygulamayan	3	50,0	4	21,1
	Uygulayan	3	50,0	15	78,9
<i>Çocuğa oynaması için tahta bloklar verilmesi ve çocuğun onları birbirine vurmaya başlaması halinde</i>	Uygulamayan	5	83,3	15	78,9
	Uygulayan	1	16,7	4	21,1
<i>Bir buçuk yaşındaki çocuğun hala yürümeye başlamaması ve bu durum etrafındakileri endişelendirmesi halinde</i>	Uygulamayan	5	83,3	11	57,9
	Uygulayan	1	16,7	8	42,1

Tablo 4.16.'da Eğitim ve bakım verenlerin eğitim durumlarına göre BEBK ilkelerini uygulama durumlarının dağılımı verilmiştir.

“İki yaşındaki çocuğun parkta oyun oynarken başka bir çocuğu iterek onun incinmesi” durumunda ortaokul/lise mezunu eğitim ve bakım verenlerin %33,3'ü,

lisans/lisansüstü mezunu eğitim ve bakım verenlerin ise %52,6'sı BEBK yaklaşımlarından Temel Güven ve Saygı ilkesini uygulamaktadır. *“İki yaşındaki bir çocuğun kaliteli yemek saati”* konusunda ise ortaokul/lise mezunu eğitim ve bakım verenlerin tamamı (%100), lisans/lisansüstü mezunu eğitim ve bakım verenlerin %94,7'si BEBK yaklaşımlarından Temel Güven ve Saygı İlkesini uygulamaktadır.

“Bir yaş altı bir çocuğun uykudan uyanması ve 15 dakikaya yakın bir süre yatağında sakince yatması” durumunda ortaokul/lise mezunu eğitim ve bakım verenlerin %50,0'si, lisans/lisansüstü mezunu eğitim ve bakım verenlerin %63,2'si, *“İki yaşındaki çocuğun bezini değiştirme vakti gelmesi ancak çocuğun odaklanmış biçimde oyun oynaması”* durumunda ortaokul/lise mezunu eğitim ve bakım verenlerin %66,7'si, lisans/lisansüstü mezunu eğitim ve bakım verenlerin %42,1'i BEBK yaklaşımlarından Kesintisiz Oyun ilkesini uygulamaktadır.

“Üç yaşındaki çocuk nezle olmuştur ve burnu akmaktadır. Burnunun temizlenmesi gerekmesi” halinde ortaokul/lise mezunu eğitim ve bakım verenlerin %16,7'si, lisans/lisansüstü mezunu eğitim ve bakım verenlerin %68,4'ü BEBK yaklaşımlarından etkin katılım ilkesini uygulamaktadır. Ayrıca *“Çocuğun bez değiştirme saatlerini kolay hale getirmek için yapılabilecekler”* konusunda ortaokul/lise mezunu eğitim ve bakım verenlerin %83,3'ü ve lisans/lisansüstü mezunu eğitim ve bakım verenlerin %89,5'i BEBK yaklaşımlarından etkin katılım ilkesini uygulamaktadır.

“Bir yaş altı çocuğun bakım görmediği zamanını geçirmesi için en uygun yer” konusunda ortaokul/lise mezunu eğitim ve bakım verenlerin %33,3'ü , lisans/lisansüstü mezunu eğitim ve bakım verenlerin %26,3'ü ve *“Çocukların keşfetme özgürlüklerinin olabileceği güvenli bir ortamın ”* tanımını yapmada ortaokul/lise mezunu eğitim ve bakım verenlerin %50,0'si , lisans/lisansüstü mezunu eğitim ve bakım verenlerin %68,4'ü BEBK yaklaşımlarından Çevre ve Keşfetme Özgürlüğü ilkesini kullanmaktadır.

Ortaokul/lise mezunu eğitim ve bakım verenlerin %50,0'si *“Bir yaş altı çocuk yatağına yatırıldığı ağlaması”* durumunda ve *“İki yaşında bir çocuk araba koltuğuna oturmamak için direnmesi ve ağlaması”* durumunda BEBK

yaklaşımlarından tutarlılık ilkesini kullanırken, lisans/lisansüstü mezunu katılımcılarda bu oran sırasıyla %63,2 ve %78,9'dur.

“Çocuğa oynaması için tahta bloklar verilmesi ve çocuğun onları birbirine vurmaya başlaması” halinde ortaokul/lise mezunu eğitim ve bakım verenlerin %16,7'si , lisans/lisansüstü mezunu eğitim ve bakım verenlerin %21,1'i ve *“Bir buçuk yaşındaki çocuğun hala yürümeye başlamaması ve bu durumun etrafındakileri endişelendirmesi”* halinde ortaokul/lise mezunu eğitim ve bakım verenlerin %16,7'si ve lisans/lisansüstü mezunu eğitim ve bakım verenlerin %42,1'i BEBK yaklaşımlarından Duyarlı Gözlem ilkesini kullanmaktadır.

Tablo 4.17. Eğitim ve bakım verenlerin 0-3 yaş çocuğun bakımını üstlendikleri yaşlara göre BEBK ilkelerini uygulama durumlarının dağılımı

Tutum ve Davranışlar	BEBK Uygulama	15-24 yaş		25-34 yaş		35-44 yaş	
		n	%	n	%	n	%
<i>İki yaşındaki çocuğun parkta oyun oynarken başka bir çocuğu iterek onun incinmesi durumunda</i>	Uygulamayan	8	72,7	1	14,3	4	57,1
	Uygulayan	3	27,3	6	85,7	3	42,9
<i>İki yaşında bir çocuğun ile kaliteli yemek saatini tanımlama konusunda</i>	Uygulamayan	0	0,0	0	0,0	1	14,3
	Uygulayan	11	100,0	7	100,0	6	85,7
<i>Bir yaş altı bir çocuğun uykudan uyanması ve 15 dakikaya yakın bir süre yatağında sakince yatması durumunda</i>	Uygulamayan	4	36,4	3	42,9	3	42,9
	Uygulayan	7	63,6	4	57,1	4	57,1
<i>İki yaşındaki çocuğun bezini değiştirme vakti gelmesi ancak çocuğun odaklanmış biçimde oyun oynaması durumunda</i>	Uygulamayan	7	63,6	4	57,1	2	28,6
	Uygulayan	4	36,4	3	42,9	5	71,4
<i>Üç yaşındaki çocuk nezle olmuştur ve burnu akmaktadır. Burnunun temizlenmesi gerekmesi halinde</i>	Uygulamayan	6	54,5	1	14,3	4	57,1
	Uygulayan	5	45,5	6	85,7	3	42,9
<i>Çocuğun bez değiştirme saatlerini kolay hale getirmek için yapılabilecekler konusunda</i>	Uygulamayan	1	9,1	1	14,3	1	14,3
	Uygulayan	10	90,9	6	85,7	6	85,7
<i>Bir yaş altı çocuğun bakım görmediği zamanını geçirmesi için en uygun yer konusunda</i>	Uygulamayan	11	100,0	3	42,9	4	57,1
	Uygulayan	0	0,0	4	57,1	3	42,9
<i>Çocukların keşfetme özgürlüklerinin olabileceği güvenli bir ortamın tanımını yapmada</i>	Uygulamayan	5	45,5	2	28,6	2	28,6
	Uygulayan	6	54,5	5	71,4	5	71,4
<i>Bir yaş altı çocuk yatağına yatırıldığı ağlaması durumunda</i>	Uygulamayan	5	45,5	2	28,6	3	42,9
	Uygulayan	6	54,5	5	71,4	4	57,1
<i>İki yaşında bir çocuk araba koltuğuna oturmamak için direnmesi ve ağlaması</i>	Uygulamayan	3	27,3	1	14,3	3	42,9
	Uygulayan	8	72,7	6	85,7	4	57,1
<i>Çocuğa oynaması için tahta bloklar verilmesi ve çocuğun onları birbirine vurmaya başlaması halinde</i>	Uygulamayan	10	90,9	4	57,1	6	85,7
	Uygulayan	1	9,1	3	42,9	1	14,3
<i>Bir buçuk yaşındaki çocuğun hala yürümeye başlamaması ve bu durum etrafındakileri endişelendirmesi halinde</i>	Uygulamayan	7	63,6	4	57,1	5	71,4
	Uygulayan	4	36,4	3	42,9	2	28,6

Tablo 4.16.'da eğitim ve bakım verenlerin 0-3 yaş çocuğun bakımını üstlendikleri yaşlara göre BEBK ilkelerini uygulama durumlarının dağılımı verilmiştir.

“İki yaşındaki çocuğun parkta oyun oynarken başka bir çocuğu iterek onun incinmesi” durumunda 0-3 yaş grubundaki çocuğun bakımını 15-24 yaşında üstlenen eğitim ve bakım verenlerin %27,3’ünün, 25-34 yaşında üstlenen eğitim ve bakım verenlerin %85,7’sinin, 35-44 yaşında üstlenenlerin %42,9’unun ve *“İki yaşındaki bir çocuğun kaliteli yemek saati”* konusunda 15-24 yaşında üstlenen eğitim ve bakım verenlerin %100,0’ünün, 25-34 yaşında üstlenen eğitim ve bakım verenlerin %100,0’ünün ve 35-44 yaşında üstlenenlerin %85,7’sinin BEBK yaklaşımlarından Temel Güven ve Saygı ilkesini kullandıkları saptanmıştır.

“Bir yaş altı bir çocuğun uykudan uyanması ve 15 dakikaya yakın bir süre yatağında sakince yatması” durumunda 0-3 yaş grubundaki çocuğun bakımını 15-24 yaşında üstlenen eğitim ve bakım verenlerin %63,6’sının, 25-34 yaşında üstlenen eğitim ve bakım verenlerin %57,1’inin, 35-44 yaşında üstlenenlerin %57,1’inin ve *İki yaşındaki çocuğun bezini değiştirme vakti gelmesi ancak çocuğun odaklanmış biçimde oyun oynaması”* durumunda 15-24 yaşında üstlenen eğitim ve bakım verenlerin %36,4’ünün, 25-34 yaşında üstlenen eğitim ve bakım verenlerin %42,9’unun ve 35-44 yaşında üstlenen eğitim ve bakım verenlerin %71,4’ünün BEBK yaklaşımlarından Kesintisiz Oyun ilkesini uyguladıkları görülmektedir.

“Üç yaşındaki çocuk nezle olmuştur ve burnu akmaktadır. Burnunun temizlenmesi gerekmesi” halinde 0-3 yaş grubundaki çocuğun bakımını 15-24 yaşında üstlenen eğitim ve bakım verenlerin %45,5’inin, 25-34 yaşında üstlenen eğitim ve bakım verenlerin %85,7’sinin, 35-44 yaşında üstlenenlerin %42,9’unun ve *“Çocuğun bez değiştirme saatlerini kolay hale getirmek için yapılabilecekler”* konusunda çocuğun bakımını 15-24 yaşında üstlenen eğitim ve bakım verenlerin %90,9’unun, 25-34 yaşında üstlenen eğitim ve bakım verenlerin %85,7’sinin ve 35-44 yaşında üstlenen eğitim ve bakım verenlerin %85,7’sinin BEBK yaklaşımlarından Etkin Katılım ilkesini uyguladıkları görülmektedir.

“Bir yaş altı çocuğun bakım görmediği zamanını geçirmesi için en uygun yer” konusunda 0-3 yaş grubundaki çocuğun bakımını 15-24 yaşında üstlenen eğitim ve bakım verenlerin hiçbirinin, 25-34 yaşında üstlenen eğitim ve bakım verenlerin %57,1’inin, 35-44 yaşında üstlenenlerin %42,9’unun ve *“Çocukların keşfetme özgürlüklerinin olabileceği güvenli bir ortamın ”* tanımının yapılması

konusunda çocuğun bakımını 15-24 yaşında üstlenen eğitim ve bakım verenlerin %54,5'inin, 25-34 yaşında üstlenen eğitim ve bakım verenlerin %71,4'ünün, 35-44 yaşında üstlenenlerin %71,4'ünün BEBK yaklaşımlarından Çevre ve Keşfetme Özgürlüğü ilkesini uyguladıkları görülmektedir.

“Bir yaş altı çocuk yatağına yatırıldığı ağlaması” durumunda 0-3 yaş çocuğun bakımını 15-24 yaşında üstlenen eğitim ve bakım verenlerin %54,5'inin, 25-34 yaşında üstlenen eğitim ve bakım verenlerin %71,4'ünün, 35-44 yaşında üstlenen eğitim ve bakım verenlerin %57,1'inin ve “İki yaşında bir çocuk araba koltuğına oturmamak için direnmesi ve ağlaması” durumunda çocuğun bakımını 15-24 yaşında üstlenen eğitim ve bakım verenlerin %72,7'sinin, 25-34 yaşında üstlenen eğitim ve bakım verenlerin %85,7'sinin, 35-44 yaşında üstlenen eğitim ve bakım verenlerin %57,1'inin BEBK yaklaşımlarından Tutarlılık ilkesini uyguladığı tespit edilmiştir.

“Çocuğa oynaması için tahta bloklar verilmesi ve çocuğun onları birbirine vurmaya başlaması” halinde 0-3 yaş çocuğun bakımını 15-24 yaşında üstlenen eğitim ve bakım verenlerin %9,1'inin, 25-34 yaşında üstlenen eğitim ve bakım verenlerin %42,9'unun, 35-44 yaşında üstlenen eğitim ve bakım verenlerin %14,3'ünün ve “Bir buçuk yaşındaki çocuğun hala yürümeye başlamaması ve bu durumun etrafındakileri endişelendirmesi” durumunda çocuğun bakımını 15-24 yaşında üstlenen eğitim ve bakım verenlerin %36,4'ünün, 25-34 yaşında üstlenen eğitim ve bakım verenlerin %42,9'unun, 35-44 yaşında üstlenen eğitim ve bakım verenlerin %28,6'sının BEBK yaklaşımlarından Duyarlı Gözlem ilkesini uyguladığı görülmektedir.

BÖLÜM V

SONUÇ ve ÖNERİLER

Yapılan araştırmada BEBK yaklaşımının ilkelerinden temel güven ve saygı, kesintisiz oyun, etkin katılım ve tutarlılık ilkelerinin bilinçsiz bir şekilde de olsa 0-3 yaş eğitim ve bakım verenler tarafından ağırlıklı olarak kullanıldığı tespit edilmiştir. Duyarlı gözlem ve çevre ve keşfetme özgürlüğü ilkelerinin kullanım ağırlığının diğer yetiştirme yöntemlerine kıyasla daha az olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuçlara göre kullanılmakta olan ilkelerin kullanımının genişletilmesi ve bilinçli kullanımın artırılması hedeflenmektedir. Kullanım ağırlığı düşük olan ilkelerin nedenlerinin araştırılması ve gerekli farkındalığın yaratılması ve bilinçlendirme çalışmalarının başlatılması için gerekli eğitim programlarının düzenlemesi önerilmektedir.

Yapılan araştırma sonucunda ileride tasarlanacak eğitim programlarında, şu an kullanımı diğer ilkelere kıyasla daha az olan duyarlı gözlem ve çevre ve keşfetme özgürlüğü ilkeleri üzerinde daha fazla durulması gerektiği tespit edilmiştir. Bu ilkelerin kullanım ağırlığının diğerlerine oranla daha az olmasının nedenleri araştırılmalı ve kültürel farklılıklarda göz önünde bulundurularak gerekli eğitimler geliştirilmelidir.

Araştırmada katılımcıların tümünün kadın olduğu tespit edilmiştir. Bu bilgi ışığında erkek bireylerin çocuk gelişimi ve eğitimi üzerine bilinçlendirilmek adına farklı bir yaklaşım belirlenmesinin doğru olacağı ve tüm topluma ulaşacak platformlarda bu eğitimlerin verilmesi hedeflenmelidir. Aynı zamanda bu bilgi sayesinde okul öncesi eğitim kurumlarına yönelik düzenlenecek olan eğitimlerde katılımcıların kadın ağırlıklı olma ihtimalinin yüksek oluşu tespit edilmiş ve eğitim programlarının bu bilgiyi göz önünde bulundurarak hazırlanması halinde verimlilikte artış göstereceği düşünülmektedir.

Araştırmaya katılan bireylerin gelir düzeylerindeki, medeni hallerindeki, eğitim düzeylerindeki ve yaş aralıklarındaki farklılıkların 0-3 yaş eğitim ve bakım verme yaklaşımlarında belirgin bir farklılık gösterdiği tespit edilmemiştir.

Araştırmada ele alınan diğer üç yaklaşıma (ilgisiz, otoriter ve koruyucu) göre BEBK yaklaşımı çocuğun gelişim sürecini daha doğal bir şekilde desteklemektedir. Çocuğu bağımsız bir birey olarak algılamakta ve çocuğun kişisel ve karakteristik özelliklerine saygı duymaktadır (Solomon, 2013). Bu nedenle bu araştırmada BEBK yaklaşım şeklinin önemi üzerinde durulmuş ve kullanım ağırlığı araştırılmıştır. Böylece BEBK yaklaşım şeklinin farkındalığını arttırmak ve ülkemizde daha yaygın bir şekilde kullanılmasına yardımcı olmak hedeflenmektedir. Araştırmanın 0-3 yaş çocuklara eğitim ve bakım veren yetişkinlerin daha yeterli ve kendine güvenli çocuklar yetiştirmelerine katkı koyacağı düşünülmektedir.

Araştırma, BEBK metodunun Lefkoşa'daki kurumlarda çalışan eğitim ve bakım verenler tarafından kullanımını ölçme amaçlı yapılmıştır. Günümüzde 0-3 yaş aralığındaki çocuklar zamanlarının çoğunu ailelerinin yanında veya yuva, kreş gibi kurumlarda geçirmektedir. Bilişsel ve kişilik gelişimin en kritik olduğu 0-3 yaş aralığında çocukların bilinçli yetişkinler tarafından bakım görüyor olması gerekmektedir (Wilbrandt, 2014). Bu tez sayesinde birinci derecede bakım veren yetişkinlerin BEBK yaklaşımına ne derece yakın oldukları test edilmiştir.

Bu araştırmada genel olarak kullanılan üç ana çocuk yetiştirme yaklaşımı olan ilgisiz kayıtsız yaklaşım, otoriter yaklaşım ve koruyucu yaklaşım BEBK yaklaşımı ile karşılaştırılmış ve BEBK yaklaşımının diğer yaklaşımlarının eksik yetersiz kalan yanlarını nasıl karşıladığı incelenmiştir. Ayrıca BEBK yaklaşımının kullanım ağırlığı ölçümleri ile yaklaşımın ülkemiz kültürüne uyumunu analiz etmek ve böylece metodun resmi olarak KKTC eğitim sisteminde yerini almasına olanak sağlamak hedeflenmektedir.

Solomon'un (2013) belirttiği üzere Bobwly, Ainsworth gibi bilim insanlarının bağıllık teorilerinin günümüze uzantısı olan ve Pikler, Gerber gibi değerli çocuk gelişimi uzmanlarının geliştirmiş olduğu BEBK yaklaşımının ne olduğu ve çocuklar üzerindeki etkilerinin neler olduğu açıklanmıştır. Bowlby ve Ainsworth'e göre bağlanma iki taraflı bir ilişkidir ve her iki tarafın da birbirinin ihtiyaçlarını karşılaması ile oluşur. Yeni doğan bir bebek beslenmek, temizlenmek, ısınmak, korunmak, kısaca yaşayabilmek için anneye ya da başka bir bakıcıya muhtaçtır. Ancak anneler, babalar ya da çocuğa bakmakla yükümlü diğer yetişkinler çocuğun bakımını sadece bir görev olarak algılamazlar, bundan mutluluk ve tatmin

de sağlarlar. Çocukla yaşadıkları etkileşimin sonucunda onunla aralarında hissettikleri bağ giderek güçlenir. Bu bağlanmanın oluşmasında bebeklerin bir takım davranış özellikleri etkili olur (Krumwiede, 2013). Gerber'in oluşturduğu BEBK yaklaşımında da çocuk ve birinci derece bakım veren arasındaki bağlanmanın sağlıklı olmasına son derece önem verilmektedir ve çocuğun gelişimini bu bağlanmanın sağlıklı olması ile direk olarak ilişkilendirmektedir (Gerber, Allison, 1998).

BEBK dünyada yayılmakta olan bir bebek yetiştirme yaklaşımı olmakla birlikte ülkemizde farkındalığı henüz yok denilecek kadar az bir yetiştirme yaklaşımıdır. File ve arkadaşlarının (2012) yaptığı araştırmaya göre çocukların gelişim süreçleri üzerindeki olumlu etkilerinden dolayı kullanımı büyük önem taşımaktadır, bu sebeple ülkemizde de yaklaşım şekli ile ilgili bilgi sahibi olunması ve kullanımının artırılmasının önemli olduğu düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Ada, Ş., Başar, E., Dağlı, A., Ekinci E., Ergün, M., Gelbal S., & Taştan, N. (2015). Eğitim bilimine giriş. Demirel, ve Kaya, Z. (Ed.).Eğitim ile ilgili temel kavramlar (s.1-22). Ankara: Pegema Yayıncılık.
- Aral, N., Kandır, A., & Yaşar, C.M. (2011). *Okul öncesi eğitim & okul öncesi eğitim programı*. İstanbul: Ya-Pa Yayın A.Ş.
- Atasoy, Z. (1996). *6 Aylık Bebeklerde Bağlanma* (Tıpta Uzmanlık Tezi). Gazi Üniversitesi Psikiyatri Anabilim Dalı, Ankara.
- Balat, G.U. (2013). *Okul öncesi eğitime giriş*. Ankara: Pegem Akademi.
- Baumrind, D. (1966). Effects of authoritative parental control on child behavior. *Child Development*, 37(4), 887-907.
- Bowlby, J. (1982). *Attachment and loss. Volume I: Attachment*. (2nd ed.) New York: Basic Books.
- Ceylan, Ş. (2009). *Vineland sosyal-duygusal erken çocukluk ölçeğinin geçerlik-güvenilirlik çalışması ve okul öncesi eğitim kurumuna devam eden beş yaş çocuklarının sosyal-duygusal davranışlarına yaratıcı drama eğitiminin etkisinin incelenmesi* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Cüceloğlu, D. (2002). *İçimizdeki çocuk*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- David, M., & Appell, G. (2007). *Loczy an unusual approach to mothering*. Hungary: Association Pikler-Loczy.
- Derman, M. T., & Başal, H.A. (2013). Okulöncesi çocuklarında gözlenen davranış problemleri ile ailelerin anne-baba tutumları arasındaki ilişki. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1) 115-144.
- Ekşi, A. (1990). *Çocuk, genç, ana babalar*. Ankara: Bilgi Yayınevi.

- File, N., Mueller, J.J., & Wisneski, D.B. (2012). *Cirriculum in Early Childhood Education; Re-examined, Rediscovered, Renewed*. New York: Routledge Taylor&Francis Group.
- Fraenkel J. R., & Wallen, N. E. (2006). *How to design and evaluate research in education*. Newyork: McGraw, Hill International Edition.
- Gerber, M., Greenwald, D., & Weaver, J. (2013). *The RIE manual for parents and professionals: Expanded edition*. Los Angeles: Resources for Infant Educarers.
- Gerber, M. (2002). *Dear parent: Caring for infants with respect*. Los Angeles: Recources for Infant Educarers.
- Gerber, M., & Jhonson, A. (1998). *Your self-confident baby: How to encourage your child's natural abilities – from the very start*. Canada: John Wiley&Sons Inc.
- Güenalp, A. (2007). *Farklı anne baba tutumlarının okul öncesi eğitim çağındaki çocukların özgüven duygusunun gelişimine etkisi: Aksaray ili örneği* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Haktanır, G. (2014). *Okul öncesi eğitime giriş*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Hammond, R.A. (2009). *Respecting babies: A new look at Magda Gerber's RIE approach*. Washington, DC: Zero to Three.
- Hebb, O. D. (1980). *Essay on mind*. New York: Psychology Press.
- Hyson, M. (2004). *The emotional development of young children*. New York: Teachers College Press.
- Karasar, N. (2000). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Krumwiede, A. (2013). *Attachment theory according To John Bowlby and Mary Ainsworth*. Norderstedt Germany: GRIN Verlag GmbH.

- Lansbury, J. (2014). *Elevating child care: A guide to respectful parenting*. CA: JLML Press.
- Lansbury, J. (2014). *No bad kids: Toddler discipline without shame*. DE: JLML Press.
- Liberman, A. (1993). *The emotional life of the Toddler*. New York: The Free Press
- Mason, M.A., & Ekmen E.M. (2007). *Mothers on the fast track: How a new generation can balance family & careers*. New York: Oxford University Press.
- Meggitt, C., Bruce, T., & Manning-Morton, J. (2016). *Childcare & Education 6th Edition*. London: Hodder Education.
- Mikulincer, M. Shaver, P.R. & Pereg, D. (2003). Attachment theory and affect regulation: The dynamics, development, and cognitive consequences of attachment. *Related Strategies, Motivation and Emotion*. 27 (2).
- Navaro, L. (1987). *Çağdaş Anne/Baba Eğitimi Neleri Kapsayabilir?*, Ya-Pa 5. Okul Öncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Seminerleri: Antalya.
- Ngarmek, C. (2013). *A workshop for infant teachers on RIE: Resources for infant educarers* (Published Master Thesis). California State University, Northridge.
- Nelson, A., & Solomon, D.C. (2016). *RIE foundations: Theory and Observation Course*. London.
- Onur, E. P. (1981). *Self-esteem in children and it's antecedents* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Boğaziçi Üniversitesi, İstanbul.
- Oral, B. (2014). *Öğrenme öğretme kuram ve yaklaşımları*. Ankara: Pegem Akademi.
- Özcan, H. (1966). *İlköğretim okul yöneticilerinin özgüven düzeyleri ile liderlik düzeyleri arasındaki ilişki* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.

- Özgüven, İ.E. (2001). *Ailede iletişim ve yaşam*. Ankara: Pdren yayınları.
- Özyurek, A., & Şahin, F.T. (2005). 5 ve 6 yaş grubunda çocuğu olan ebeveynlerin tutumlarının incelenmesi. *Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 25 (2).
- Roche, M. A. (1994). Emmi Pikler: 1902-1984. *Sensory Awareness Foundation Bulletin*. Hungary: Pikler-Loczy Tarsasag.
- Sainsbury, D. (1999). *Gender and welfare state regimes*. New York: Oxford University Press.
- Sigsgaard, E. (2002). *Scolding: Why it hurts more than it helps*. New York: W.W. Norton&Co.
- Solomon, D. S. (2013). *Baby knows best: Raising a confident and resourceful child, the RIE way*. London: Little, Brown and Company.
- Şahin, M. (2011). *Eğitimsel bir bakışla öğrenme teorileri*. Ankara: Nobel akademik yayıncılık.
- Tardos, A., & Apell, G. (1992). *Paying Attention to Each other: Infant Adult During Bath* (DVD). Budapest, Hungary: The Emmi Pikler Institute.
- Torucu, B. K. (1990). *13-14 yaşındaki gençlerin sosyo-ekonomik düzeyi ve ana-baba tutumlarındaki farklılıkların belirlenip benlik saygısına etkisinin araştırılıp karşılaştırılması* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Yavuzer, H. (2003). *Çocuğu tanımak ve anlamak*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Uzunboylu, H., & Hürsen, Ç. (2012). *Eğitim programları ve değerlendirilmesi (2.Baskı)*. Ankara: Pegem Akademi.
- Werner, E.E., & Smith RS. (1982). *Vulnerable but invincible: A longitudinal study of resilient children and youth*. New York: McGraw-Hill.

Wilbrandt, E. Ç. (2014). *Okul öncesi eğitimde Montessori yaklaşımı*. Ankara: Kök yayıncılık.

EKLER

Ek 1. MEB İzin Yazısı

**KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ
MİLLÎ EĞİTİM VE KÜLTÜR BAKANLIĞI
İLKÖĞRETİM DAİRESİ MÜDÜRLÜĞÜ**

Sayı: İÖD.0.00-35/2016/1B - 2517 Lefkoşa, 19 Ekim 2016

Sayın Güler D. DEDEZADE,
Yakın Doğu Üniversitesi,
Lefkoşa.

Müdürlüğümüze bağlı okullarında görev yapan "Okul Öncesi Eğitim Kurumları ve Öğrenci Sayıları Bilgisi" konulu anket soruları, Talim ve Terbiye Dairesi Müdürlüğü tarafından incelenmiştir.

Yapılan inceleme sonucunda çalışmanın;

- Katılımcı olarak yer alacakların tamamen gizlilik ve gönüllülük ilkelerine dayalı olarak belirlenmesi,
- Okul idaresi ve velilerin, çalışmanın amacı ve uygulama süreçleri hakkında detaylı bir biçimde bilgilendirilmesi,
- Uygulama için gerekli etik ilkeler, yazılı olarak okul yöneticileri ve ailelere iletilmesi ve yazılı izinlerin alınması,
- Araştırma sonuçlarına ilişkin geri bildirimlerin; araştırma etik ilkelerine uygun olarak sadece istatistiki veri bağlamında kullanılması,

Hususların yerine getirilmesi koşuluyla gerçekleştirilmesi uygun görülmüştür.

Çalışma uygulamadan önce okul müdürlükleri ile temas kurulması ve tamamlandıktan sonra da sonuçların **Talim ve Terbiye Dairesi Müdürlüğü**'ne iletilmesi hususunda gereğini saygı ile rica ed

Hakkı BAŞARI
Müdür Muavini
ve
Müdür (V)

/FB

Tel (90) (392) 228 3136 - 228 6893

Ek 2. Anket formu

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ ATATÜRK EĞİTİM FAKÜLTESİ EĞİTİM PROGRAMLARI ANA BİLİM DALI

GÜLER D. DEDEZADE YÜKSEK LİSANS TEZİ ANKET SORULARI

Anket sorularını en doğru bilginiz doğrultusunda cevaplayınız.

Sorular çocuk yetiştirme tutumları ile ilgilidir doğru veya yanlış cevap yoktur. Sorularda kurgulanan çocuk sizin sorumluluğunuzda 0-3 yaş aralığında bir çocuktur. Her soru için size en uygun olan bir şıkkı işaretleyiniz.

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Ankete Katılım Durumu: Ebeveyn () Bakım Veren () Öğretmen ()

Cinsiyet: Kadın () Erkek ()

Medeni Hal: Bekar () Evli () Dul () Boşanmış ()

Eğitim Durumunuz: İlköğretim ()
Ortaöğretim ()
Lise ()
Lisans ()
Lisans Üstü ()

Ankette Değerlendireceğiniz 0-3 Yaş Grubundaki Çocuğun Bakımını Üstlendiğiniz Zamanki Yaşınız (Ebeveyn İçin Doğum Yaşı)

15-24 arası () 25-34 arası () 35-44 arası () 44 ve üstü ()

Ankette Değerlendireceğiniz 0-3 Yaş Grubundaki Çocuk sorumluluğunu aldığınız kaçınıcı Çocuktur?
(Aileler için kaçınıcı çocuğunuz)

İş Sahanız: Özel Sektör () Devlet memuru () Şahıs/Aile İşletmesi ()

Aylık Gelir Düzeyiniz (Evli Olanlar İçin Eşiyle Ortak Gelir)

1600 TL ve altı () 1650-3600 TL () 3650-5600 TL () 5650 TL ve üstü ()

Ankette Değerlendireceğiniz 0-3 Yaş Grubundaki Çocuğun Gittiği Okul/Kreş

..... Çocuk okula gitmiyor (aile evinde bakılıyor) ()

1. 2 yaşındaki çocuk parkta oyun oynarken başka bir çocuğu iterek onun incinmesine sebep oluyor. Bu durum karşısında siz;

- a. Durumu görmezlikten gelir, ilgilenmezdim. Çocuklar kendi çözümlerini bulurlar. Diğer çocuğun ailesi ile de muhatap olmayı gereksiz bulurdum. Çocuklar kendi kararlarını verebilirler
- b. Çocuğu uygun bir şekilde cezalandırırdım. Bir kere daha böyle bir davranış yapmayacağına söz vermediği taktirde bir daha parka götürmezdim. Çocuk yaptığı davranışın bedelini ödemelidir diye düşünürdüm. Erken yaşta çocuğun bu disiplini alması için sert tavrımdan ödün vermezdim.
- c. Çocuğun hemen özür dilemesini sağlardım. Bir daha böyle bir davranış yapmaması gerektiğini anlatırdım. Çocuklar bilinçsizce hata yapabilir onlara doğruyu model olarak öğretmemiz gerektiğini düşünürdüm. Ona anlayabileceği bir şekilde diğer çocuğun canının yandığını ve bu şekilde davranmaması gerektiğini anlatırdım.
- d. Çocuğun yanına yaklaşır, onun seviyesine iner, gözlemlemeye başlardım. Gerekirse müdahale edebilecek yakınlıkta olduğumdan emin olurudum. Gözlemleyerek çocuğun neden ittiğini anlamaya çalışırdım ve tekrar itmesini engelleyebilmek için yakınında dururdum. Gerekirse araya girer ve çocuğu samimi ve net bir tavır ile durumdan uzaklaştırırdım.

2. 1 yaş altında çocuk uykudan uyanıyor ve 15 dakikaya yakın bir süre yatağında sakince yatıyor. Bu durum karşısında siz;

- a. Çocuğa müdahale etmezdim. Bu zamanın çocuğun kendi kendine olabileceği ve birşeye ihtiyaç duymadığı biz zaman dilimi olarak kabul ederdim. Bana seslenirse duyabilmek için çocuğu duyabileceğim yakınlıkta kalırdım. Fakat bana seslenmediği veya ağlamadığı sürece çocuğun sessiz oyununa müdahale etmez, onun özgürlüğüne saygı duyardım.
- b. Sessiz kalır ve çocuğa görünmemeye çalışırım. Çocuklar kendi kendilerine oyalanabilmelidir. Kendi kendine kaldığı zamanı rahat etmek veya başka işlerimi halletmek için değerlendirirdim.
- c. Çocuğu yatağından alır, altını değiştirip yemek saati için hazırlarım. Çocukların gün akışının düzende gitmesi son derece önemlidir. Çocuğun bir sonraki işlem için hazır olması ve herşeyin saatinde düzenli olarak devam etmesine önem verirdim.

- d. Çocuğun yanına gider onunla oynarım. Sıkılmaması için oyuncaklar götürürüm. Bu süreyi çocuğa bişeyler öğretmek için değerlendiririm. Uykudan uyandığında genellikle mutlu olduğu için onunla güler oynardım.

3. 3 yaşındaki çocuk nezle olmuştur ve burnu akmaktadır. Burnunun temizlenmesi gerektiğinde siz;

- a. Çocuğun burnunu sık sık temizler çocuğu rahatlarım. Çocuğun rahatsız olmaması için bunu bir oyun haline getirdim. Böyle bir durumda en önemli olan çocuğun temizliği ve rahatlığıdır. Çocuktan mendili saklamasını ister ve bulduğum zaman burnunu silme hakkı kazanacağını söyledim. Çocuk bu şekilde oyun oynarken burnunun temizlendiğinin farkına bile varmayacağını düşündüm.
- b. Elimde peçete ile beni görebileceği açıdan çocuğa yaklaşır, onun seviyesine inip burnunun temizlenmesi gerektiğini ona söyledim. Önce burnunu kendisinin temizlemek isteyip istemediğini ona sorardım ve soruyu algılaması için zaman tanırdım. Gerek olursa onu burnunu temizleyeceğimi söyler sonrada yavaş ve nazikçe burnunu temizlerdim. Bu durumu çocuğu işbirliğine davet etmek için bir fırsat olarak değerlendirdim.
- c. Olabildiğince az sıklıkta temizlerim. Burun akması doğaldır ve çocuğa bir zararı yoktur. Çocuk ile burun temizlemek için kavga etmek yerine durumu oluruna bıraktım. Çok rahatsız olursa kendisi bir yolunu bulur diye düşündüm.
- d. Çocuğa gidip kendi burnunu silmesini söylerim. Kendi kendine bakmayı öğrenmesini sağladım. Çocukların sorumluluk alması gerektiğini ve bunun çocuğa sorumluluk almasını öğretmek için iyi bir fırsat olduğunu düşündüm.

4. 1 yaş altı çocuğun bakım görmediği zamanını geçirmesi için en uygun yer size göre;

- a. Renkleri ve sesleri öğrenebilmesi için uygun oyuncak ve müziklerle donatılmış bir ortamda olması uygundur. Çocuğun küçük yaştan eğitilmesi ve konsantre olabilmesi önemlidir. Bunu sağlayabilmek için çocuğu gelişimsel özelliklerine uygun oyuncaklar ile donatılmış oyun parkında vakit geçirmesi uygundur.
- b. 1 yaş altı çocuk için en güvenli ve sağlıklı ortam kucaktır. Mümkün olduğu kadar çok bakım veren ile fiziksel temasta olması gerekir. Ben kendi işlerim ile ilgilenirken çocukta uygun bir aparat ile benim üzerime bağlı olabilir. Böylece

hem birlikte vakit geçirmiş oluruz hemde ben kendi işlerim ile ilgilenebilmiş olurum.

- c. En uygun yer çocuk için özel olarak ayrılmış çocuğun güven ve rahatlık içinde sırt üstü yatabileceği bir oda veya bir odanın içerisinde parmaklıklar ile ayrılmış bir bölümdür. Oda çocuğun zarar görebileceği sivri kenarlı objeler ve köşelerden ve çocuğa zarar verebilecek ağırlıkta eşyalardan arındırılmış olmalıdır. Kısaca öyle bir ortam ki yanlışlıkla anahtarınızı unutup eve girmeyi saatler sonra başarsanız bile çocuğu aç, yorgun, kirli bir bez ile fakat zarar görmemiş bulacağınız bir ortam.
- d. 1 yaş altındaki çocuk çevresinin farkında değildir, herhangi bir yerde olabilir. Tercihen yatağında olması uygundur, böylece bende kendi işlerimle rahatça ilgilenebilirim.

5. Çocukların keşfetme özgürlüklerinin olabileceği güvenli bir ortamın tanımı size göre;

- a. Her an yetişkinlerin gözetiminde ve güvencesinde olabilecekleri bir ortam.
- b. Çocuklar için her ortam güvenilirdir çünkü onlar kötülük nedir bilmezler.
- c. Bakım veren kişinin tamamen rahat olabileceği ve çocuk özgürce hareket ederken, çevresini keşfederken kimseden "ona dokunma", "oraya tırmanma", "orası güvenli değil" sözcüklerini duymayacağı bir ortam
- d. Kurallar ve disiplin ile çevrelenmiş bir yaşam tarzı

6. İki yaşındaki çocuğun bezini değiştirme vakti gelmiştir fakat çocuk odaklanmış bir şekilde oyun oynamaktadır. Bu durumda siz;

- a. Çocuk itiraz etse bile hemen oyunu bölüp bezini değiştirim. Temiz bir şekilde oyuna dönmesine izin veririm aksi taktirde zaten odaklanması mümkün olmayacaktır. Çocuğun, kuralları benim belirlediğimi anlaması için bunun bir fırsat olduğunu düşünürüm.
- b. Bez değiştirmek için yanıma gelmesini söylerim, gelmezse çocuğu rahat bırakırdım canı yanınca yanıma kendisi gelecektir diye düşünürüm. Bez değiştirmek için çocukla tartışmayı yersiz bulurum.
- c. Çocuk oyuna devam ederken onu çok fazla rahatsız etmeden oyunun bir parçası şeklinde bezini değiştiririm. Böylece çocuğun oyununu ve konsantresini

bölmemiş olurum. Çocuk bez değiştirmeyi bir oyun olarak yapmaya başlayınca daha işbirlikçi olacak ve bez değiştirmek daha kolay olacaktır diye düşünürüm. Gerekirse önce çocuğun oyuncağının bezini birlikte değiştiririz daha sonra ben çocuğunkini değiştiririm. Bez değiştirken sıkılmaması için çocuğa oyuncaklar veya tablet verirebilirim.

- d. Çocuğun oyuna odaklanmasına saygı gösterir ve onu gözlemlerdim eğer dikkati dağılıyorsa bezinden rahatsız olduğu işaretini alırdım. Eğer bir süre beklememe ramen dikkati dağılmamışsa, çocuğa bezinin değişmesi gerektiğini söyledim ve bezini değiştirme isteğini anlayıp tepki vermesi için ona zaman tanırdım. Çocuk yinede iş birliği yapmak istemezse hareketlerimi yavaşlatırdım, göz teması sunardım ve ilgili görünüyorsa beraber yapmakta olduklarımız ile ilgili çocuğa konuşurdum.

7. Çocuğun bez değiştirme saatlerini kolay hale getirmek için yapılabilecek şeyler size göre;

- a. Mümkün olduğu kadar az sıklıkta bez değiştirirdim ve bez değiştirme işlemi yapabilecek başkaları varsa bu işi onlara bırakırdım.
- b. Hareketlerimi yavaşlatırdım ve her bez değiştirme zamanında aynı hareket dizisini takip ederdim. Ayağını kadırmak, kremi tutmak, bezini açmak vs gibi konularda çocuktan yardım ve işbirliği isteyerek çocuğu bez değiştirmeye dahil ederdim. Bez değiştirmenin benim çocuğa yaptığım bişey değil de çocuk ile benim birlikte yaptığımız bişey olmasını sağlardım ve bu bakım zamanını çocuk ile birlikte geçirdiğimiz kaliteli zaman haline dönüştürürdüm.
- c. Çocuğa çok fazla direnme zamanı tanımadan hızlıca değiştirirdim ve bir an önce günlük yaşantıya dönerdim. Bunun yanında erken zamanda çocuğu tuvalet eğitimine başlatırdım.
- d. Bez değiştirmeyi oyun haline getirirdim. Bezi çocuğun istediği zaman, çocuğun istediği şekilde değiştirirdim. Şartları çocuğun belirlemesine izin verirdim. Bez değiştirme esnasında çocuğu oyalamaya devam eder, sıkılmamasını sağlardım.

8. İki yaşında bir çocuk ile kaliteli yemek saatini nasıl tanımlardınız;

- a. Herhangi bir yetişkinle yemek yer gibi çocuk ile de yemek yerken birşeyler paylaşabilmek. Hem sağlıklı besinler ile fiziksel gelişiminin desteklenmesini hemde kaliteli zaman paylaşımı ile duygusal-sosyal gelişiminin desteklenmesini sağlamak. Yemek saatinde çocuğun, kendisi yemeğe çalışarak motor

becerilerinin, açlık/tokluk duygusunu kendisi algılayarak bedensel algısının ve sohbet ederek dil gelişiminin desteklenmesine fırsat yaratmak.

- b. Çocuğun düzenli bir şekilde zamanında, sağlıklı hazırlanmış belirli bir porsiyon gıdayı yarımsız tüketmesi.
- c. Çok emek harcamadan çocuğun karnının doyması.
- d. Sağlıklı yemekleri güzel sunumlar ile oyun halinde çocuğa yedirmek. Doğru ve düzenli besleniyor olduğundan emin olmak. Çocuğa yemek saatinde baskı yapmadan gerekirse çizgi film izleterek yemeğini yedirmek

9. 1 yaş altı çocuk yatağına yatırdığınızda ağlıyor. Bu durum karşısında siz;

- a. Tüm ihtiyaçlarının karşılanmış olduğundan emin olurum. Buna rağmen susmuyorsa kucağıma alır dikkatini başka yönle çekmeye çalışırım. Şarkı söylerim, kucağımda sallarım, emzik veririm, bir şekilde onu teselli ederim. Yinede olmuyorsa çocuğu yanımda yatırırım. Ten Tene temas etmek çocuğu rahatlatacak ve güvende hissettirecektir
- b. Çok fazla müdahale etmem, ağlaya ağlaya yorulup uykuya dalacaktır.
- c. Bol bol kucaklanmış olmak dahil çocuğun tüm ihtiyaçlarının karşılanmış olduğundan emin olurum. Buna rağmen ağlama devam ediyorsa sessizce yanına gidip dikkatlice neye ihtiyacı olabileceğini anlayabilmek için onu gözlemlerim, uykusu mu var, gazı mı var, üşümüş mü, sakinliğe mi ihtiyacı var yoksa ağlama gibi duyulan sadece kendini ifade etme şekli mi. Çocuğun yanında kalırım, ona dokunurum ve sakin bir sesle onun yanında olduğumu hissetmesini sağlarım. Gerek olursa kucağıma alır biraz sakinleşince geri yatağına bırakırım ve ihtiyaç duyarsa yakında olacağımı söyleyip odada çıkardım. Çocuğa kendisini ifade etmesi ve uykuya dalmanın yolunu bulması için ihtiyacı olan zaman ve saygıyı tanırdım ve ihtiyaç olursa aynı döngüyü tekrarlardım.
- d. Altı temiz, karnı tok ve gazını çıkarmış olduğundan emin olduktan sonra uyuması için kendi haline bırakırım. Yorgun olduğu için ağlıyordur ve dinlenince kendini daha iyi hissedecektir.

10. 2 yaşında bir çocuk araba koltuğuna oturmamak için direniyor ve ağlıyor, bu durumda siz;

- a. Yolculuğa çıkmadan önce kendini hazırlaması için çocuğa '5 dakika sonra arabaya bineceğiz ve sen koltuğuna oturmalısın' şeklinde bilgi verirdim. Arabaya gitme vakti geldiğinde çocuk hala direniyorsa ona 'arabaya yürüyerek mi gitmek istersin kucakta mı?' gibi bir seçenek sunarım. Çocuğun itirazları devam ediyorsa, çocuğa 'şimdi seni kucağıma alıp arabaya götüreceğim' derdim ve söylediğimi yapardım. Hareketlerim net olurdu fakat tavrım yumuşak ve sevgi dolu. Böylece çocuğa belirli kurallara uymak zorunda olduğunu fakat bunun aramızdaki sevgi ile bir alakası olmadığını hissettirmiş olurum.
- b. Araba koltuğunu eğlenceli hale getirmeye çalışırım. Yolculukta mümkünse çocuğun yanına oturur onunla oyun oynarım veya tablet açarım. Buna rağmen çok ağlarsa bir süre kucağıma alıp sonra tekrar koltuğuna oturturum. Böylece çocuğu çok fazla üzmeden olabildiğince güvenle seyahat etmesini sağlamış olurum.
- c. Çocuğun araba koltuğuna oturmadan yolculuk yapmasına izin veririm, tartışıp yorulmak yerine konuyu oluru bırakırım.
- d. Hiç bir tartışmaya girmeden çocuğu ağlatarak bile olsa koltuğa oturtur ve kemerini bağlarım. Çocuğun otoriteye saygı duymasını sağlarım. Böylece çocuğa ileriki yıllarında da kurallara uyması gerektiğini öğretmiş olurum.

11. Çocuğa oynaması için tahta bloklar verdiniz ve çocuk onları birbirine vurmaya başladı. Bu durumda siz;

- a. Çocukların bu tür davranışlarını doğal karşılarım, bunu bir sorun haline getirmem. Sesten çok rahatsız olursam çocuğu odasına gönderirim.
- b. Bu davranışa kesinlikle izin vermem. Çocuğa blokları üst üste dizerek oynamasını ve etrafına rahatsızlık vermemesini söylerim. Gerekirse çocuğu cezalandırırım. Kuralların neler olduğunu bilen bir çocuğun sınırları zorlamasına müsaade etmem.
- c. Çocuğa bloklarla nasıl oynayabileceğini göstermek için yardımcı olurum. İlk kez tanıştığı bir oyuncakla ne yapacağını bilmiyor oluşunun doğal olduğunu düşünür çıkardığı sestten rahatsız olmamaya çalışırım. Çocuğun yanına gider birkaç kez onunla birlikte blokları üst üste dizerim. Dizerken renklerini söyleyerek veya blokları sayarak çocuğa eğitim de vermiş olurum.

- d. Çocuğun bloklar ile oynamayı seçtiği şekli takdir ederdim. Çocuğa müdahale etmez veya bloklarla belirli bir oynama şekli göstermezdim. Çocuğun oyununda herhangi bir hedef olması gerekmediğini anlar ve çocuğun yapmayı seçtiği her hareketin kendine özgü bir öğrenme fırsatı olduğunu düşünürdüm.

12. Bir buçuk yaşındaki çocuk hala yürümeye başlamadı ve bu durum etrafınızdakileri endişelendirmeye başladı. Bu durumda siz;

- a. Doktorun ve bilimsel araştırmaların yürümeye başlamak için önerdiği yaşı kaale alırım. Eğer çocuk bu yaş sınırının içinde ise durumu normal karşılarım. Eğer değil ise hemen bir doktora danışırım gerekli önlemlerin alınmasını sağlarım.
- b. Çocuğun hali hazırda ne yapıyor olduğunu anlayabilmek için onu dikkatlice gözlemlerim. Büyük motor becerilerini ve kalın kaslarını nasıl kullandığına dikkat ederim, örneğin vücudu ileriye doğru itmek için bacaklarını kullanıyor mu? Çömelebiliyor, tutunup ayağa kalkabiliyor ve sonra geri inebiliyor mu? Vücudunun herhangi bir yerini hareket ettirmekte isteksiz görünüyor mu? Çocuğun diğer gelişim alanlarına dikkat ederim, örneğin küçük motor becerileri ve ince kaslarının gelişimi. Çocuğun ne yapmadığından çok ne yapabiliyor olduğuna dikkat eder ve bunu gözlemlerdim. Belirli bir beklenti içinde olmaktansa objektif bir şekilde önümdeki ne olduğuna bakardım. Eğer zaman içerisinde çocuğun yapabildiği hareketler röportuarı gelişmezse o zaman bir doktora başvurur herşeyin yolunda olduğundan emin olurum
- c. Bu durumu büyük bir sorun haline getirmem. Her çocuk gibi yürüyeceğini düşünürüm. Büyük ihtimal tembellik ediyordur diye düşünürüm. Eğer zaman içerisinde çocuk bir gelişme göstermezse doktora danışırım.
- d. Her çocuğun kendine özgü zamanda yürümeye başladığını etrafıma hatırlarım. Çocuğu baskı altına sokmadan yürüme sürecini hızlandırması için çocuğa yardımcı olurum. Ellerimle ellerini tutar onu yürütürüm. Önüne değişik objeler koyar onu yürümeye teşvik ederim. Yinede bir gelişme göstermezde bir doktora danışırım.

ÖZGEÇMİŞ

Site sk no 2 Yenikent Lefkoşa
Phone 05338885788 • E-mail gulerdedezade@hotmail.com

GULER DENKTAS DEDEZADE

Summary of QUALIFICATIONS

- Good work ethics
- Effective in groups as well as in person
- Passionate about education and self improvement.
- Strong personal relations
- Patient

Work experience

Sept 20013 – Current Near East University Nicosia Cyprus

Part time Lecturer

- Lecturing PRED101

Sept 2008 – Current Dedezade PartCo Ltd. Nicosia Cyprus

Accounting Department Manager

Education

July 2016 Resources For Infant Educators London, UK
Fundamentals Course

May 2014 Giving Tree Nicosia, Cyprus
First aid course

September 2012 Mindful School California, USA
Mindfulness Training

Sep 2002 – May 2006 Richmond University London, UK
Bachelor of Business Administration
Related Courses : Accounting Marketing

Feb 2007 – Aug 2007 FTC Kaplan Financial London, UK
Graduate studies / ACCA Department
Completed part one of ACCA

Professional memberships

- RIE Org
- Mindful Schools.
- Registered Member of The Institute of Certified Public Accountants of Cyprus.

***REFERENCES AVAILABLE ON REQUEST**

BEBEK EĞİTİM VE BAKIM VERENLER İÇİN KAYNAKLARIN (RIE) LEFKOŞADA HİZMET VEREN KURUMLARDAKİ KULLANIM AĞIRLIĞI

ORIGINALITY REPORT

%8

SIMILARITY INDEX

%7

INTERNET SOURCES

%1

PUBLICATIONS

%4

STUDENT PAPERS

PRIMARY SOURCES

1

acikerisim.selcuk.edu.tr:8080

Internet Source

%1

2

www.sendetiklat.com

Internet Source

%1

3

tr.wikipedia.org

Internet Source

%1

4

Submitted to Yakın Doğu Üniversitesi

Student Paper

<%1

5

Submitted to Eastern Mediterranean University

Student Paper

<%1

6

www.ekevakademi.org

Internet Source

<%1

7

dspace.trakya.edu.tr

Internet Source

<%1

8

efdergi.yyu.edu.tr

Internet Source

<%1

9

www.researchgate.net